

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 7.6.2017
COM(2017) 295 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Δημιουργία του Ευρωπαϊκού Ταμείου Άμυνας

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ΕΕ βρίσκεται αντιμέτωπη με αυξημένη αστάθεια και συγκρούσεις στις χώρες γειτονίας της, ενώ ανακύπτουν νέες απειλές για την ασφάλεια. Η κατάσταση αυτή δεν αναμένεται να αλλάξει στο εγγύς μέλλον. Οι πολίτες προσβλέπουν ολοένα και περισσότερο στην Ευρώπη για προστασία εντός και πέραν των συνόρων της, καθώς πρόκειται για προκλήσεις τέτοιας κλίμακας που κανένα κράτος μέλος δεν μπορεί να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά μόνο του.

Η ασφάλεια των Ευρωπαίων πολιτών είναι πρωτίστως ευρωπαϊκή ευθύνη. Τα κράτη μέλη αναγνωρίζουν το γεγονός αυτό και επενδύουν εκ νέου στην άμυνα. Τα σημερινά 28 κράτη μέλη δαπανούν ποσοστό 1,34% του ΑΕΠ στην άμυνα (για την ΕΕ27, το ποσοστό αντιστοιχεί σε 1,32%) και υπάρχει σαφής ανάγκη για μεγαλύτερες δαπάνες.

Για να είναι έτοιμη να αντιμετωπίσει τις μελλοντικές απειλές και να προστατεύσει τους πολίτες της, η Ευρώπη πρέπει να ενισχύσει τη στρατηγική αυτονομία της. Για τον σκοπό αυτό, απαιτείται η ανάπτυξη τόσο βασικών τεχνολογιών σε κρίσιμους τομείς όσο και στρατηγικών ικανοτήτων που θα διασφαλίζουν την τεχνολογική υπεροχή. Η συνεργασία σε όλα τα επίπεδα είναι ο μοναδικός τρόπος ανταπόκρισης στις προσδοκίες των πολιτών της ΕΕ. Ενθαρρύνοντας τη συνεργασία, η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να συμβάλει στη μεγιστοποίηση της απόδοσης και της ποιότητας των επενδύσεων των κρατών μελών στην άμυνα.

Για τον λόγο αυτό, η αμυντική πολιτική έχει αναγνωριστεί ως τομέας προτεραιότητας στις πολιτικές κατευθύνσεις του προέδρου Juncker. Το 2016 η Ευρωπαϊκή Ένωση έθεσε τα θεμέλια για μια ισχυρότερη ευρωπαϊκή αμυντική πολιτική. Στο πλαίσιο μιας συνολικής δέσμης για την άμυνα, που αποτελεί συνέχεια της συνολικής στρατηγικής της ΕΕ για την ασφάλεια και την άμυνα, η Επιτροπή ενέκρινε το σχέδιο δράσης για την ευρωπαϊκή άμυνα¹.

Στο εν λόγω σχέδιο δράσης προβλέπονταν τα μέτρα που είναι αναγκαία προκειμένου να επιτευχθεί μεγαλύτερη συνεργασία στον τομέα της άμυνας και να ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητα της αμυντικής βιομηχανίας της Ευρώπης. Προτεινόταν επίσης η ίδρυση ενός Ευρωπαϊκού Ταμείου Άμυνας. Το ταμείο θα πρέπει να συνδράμει τα κράτη μέλη με γνώμονα την καθιέρωση της συνεργασίας και, κατά συνέπεια, την ανάπτυξη και απόκτηση βασικών στρατηγικών αμυντικών ικανοτήτων. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εξέφρασε ικανοποίηση τόσο για την εν λόγω πρωτοβουλία όσο και για την πρόθεση της Επιτροπής να υποβάλει προτάσεις για τη σύσταση Ευρωπαϊκού Ταμείου Άμυνας εντός του πρώτου εξαμήνου του 2017².

Η ώρα για την εκπλήρωση της εν λόγω εντολής έχει φτάσει. Ο χρόνος τρέχει. Η υλοποίηση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Άμυνας πρέπει να προχωρήσει ως ζήτημα προτεραιότητας.

Έχει ήδη σημειωθεί πρόοδος στις εργασίες για την προετοιμασία του «παραθύρου έρευνας» του Ευρωπαϊκού Ταμείου Άμυνας. Σήμερα, η Επιτροπή υποβάλλει νομοθετική πρόταση για το ευρωπαϊκό πρόγραμμα βιομηχανικής ανάπτυξης στον τομέα της άμυνας. Η πρόταση είναι αποτέλεσμα εντατικού διαλόγου με όλους τους ενδιαφερομένους, ιδίως τα κράτη μέλη. Υπήρξε στενή συνεργασία με την Υπατη Εκπρόσωπο και τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Άμυνας (ΕΟΑ). Η παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζει επίσης εργαλεία για την προώθηση της από κοινού απόκτησης αμυντικών ικανοτήτων από τα κράτη μέλη. Περαιτέρω δράση πρόκειται να αναληφθεί σε επακόλουθα στάδια της σύστασης του ταμείου.

¹ COM(2016)950.

² Βλ. παράγραφο 12 των συμπερασμάτων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 15ης Δεκεμβρίου 2016.

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας πρέπει να αναδειχτεί σε βασικό παράγοντα διευκόλυνσης για το μέλλον της ευρωπαϊκής άμυνας. Θα υποστηρίξει το επίπεδο φιλοδοξίας επί του οποίου θα συμφωνήσει η Ένωση κατά την εξέταση των διαφόρων σεναρίων προς μια Ένωση Ασφάλειας και Ευρωπαϊκής Άμυνας, όπως περιγράφεται στο έγγραφο προβληματισμού σχετικά με το μέλλον της ευρωπαϊκής άμυνας³.

1. Για ποιο λόγο χρειαζόμαστε ένα Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας;

Παρά το γεγονός ότι έχουν αναληφθεί αρκετές πρωτοβουλίες τα τελευταία έτη, το τοπίο της ευρωπαϊκής αμυντικής βιομηχανίας χαρακτηρίζεται από ανεπαρκή επίπεδα και ποιότητα επενδύσεων στην ανάπτυξη και την επίτευξη μελλοντικών ικανοτήτων. Τα κράτη μέλη δεν συνεργάζονται αρκετά, καθώς πάνω από το 80% των δημόσιων συμβάσεων και πάνω από το 90% των δραστηριοτήτων έρευνας και τεχνολογίας διεξάγονται σε εθνική βάση. Με 178 διαφορετικά οπλικά συστήματα έναντι 30 των ΗΠΑ, η Ευρώπη εξακολουθεί να παρουσιάζει εκτεταμένο κατακερματισμό. Ο ελάχιστος συντονισμός στον αμυντικό σχεδιασμό οδηγεί σε ανεπαρκή αξιοποίηση των χρημάτων των φορολογουμένων, σε περιττή αλληλεπικάλυψη και στη μη βέλτιστη ικανότητα ανάπτυξης των αμυντικών δυνάμεων. Μεταξύ των κρατών μελών παρατηρούνται σημαντικές διαφορές σε επίπεδο αμυντικών δαπανών. Ως εκ τούτου, για την ανάπτυξη κοινών αμυντικών ικανοτήτων απαιτείται ενίσχυση της αλληλεγγύης, μεταξύ άλλων μέσω του προϋπολογισμού της ΕΕ.

Σε επίπεδο ΕΕ, η Επιτροπή, η Ύπατη Εκπρόσωπος / Αντιπρόεδρος και ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Άμυνας (EOA) μπορούν να συνδράμουν σημαντικά τα κράτη μέλη στον συντονισμένο σχεδιασμό και την από κοινού ανάπτυξη μελλοντικών ικανοτήτων. Σημαντική συμβολή θα έχουν οι εξής ενέργειες:

- Ο συστηματικός προσδιορισμός των προτεραιοτήτων της ευρωπαϊκής αμυντικής ικανότητας, βάσει του νέου επιπέδου φιλοδοξίας της ΕΕ στον τομέα της ασφάλειας και της άμυνας. Το εν λόγω επίπεδο φιλοδοξίας βασίστηκε στη συνολική στρατηγική της ΕΕ και εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο⁴. Το σχέδιο ανάπτυξης ικανοτήτων, όπως αναθεωρήθηκε το 2018, θα αποτελεί το βασικό σημείο αναφοράς σε επίπεδο ΕΕ. Κατά περίπτωση, θα λαμβάνονται υπόψη οι πρωτοβουλίες περιφερειακής και διεθνούς συνεργασίας που συμβάλλουν στην υλοποίηση των προτεραιοτήτων της ΕΕ.
- Μεγαλύτερη διαφάνεια και πολιτική κατεύθυνση στον εθνικό προγραμματισμό ικανοτήτων. Η συντονισμένη ετήσια επισκόπηση στον τομέα της άμυνας (CARD) θα προωθήσει τον καλύτερο συντονισμό στον εθνικό αμυντικό σχεδιασμό και την ενίσχυση της ευρωπαϊκής συνεργασίας στον τομέα της άμυνας.
- Οι κοινοί μηχανισμοί χρηματοδότησης, όπως προβλέπονται στο Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας, θα πρέπει να επιτύχουν μια διαρθρωτική μεταστροφή προς τη μεγαλύτερη συνεργασία στον τομέα της άμυνας.

Ο συντονισμός των επενδυτικών αποφάσεων απαιτεί τον κοινό προσδιορισμό αναγκών και προτεραιοτήτων. Οι τελευταίες θα παραμείνουν στα χέρια των κρατών μελών. Ορισμένες από τις εν λόγω προτεραιότητες έχουν ήδη προσδιοριστεί, όπως τα τηλεκατευθυνόμενα

³ Βλ. έγγραφο προβληματισμού σχετικά με το μέλλον της ευρωπαϊκής άμυνας, COM(2017)315.

⁴ Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 15ης Δεκεμβρίου 2016 και συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 14ης Νοεμβρίου 2016 σχετικά με την εφαρμογή της συνολικής στρατηγικής της ΕΕ στον τομέα της ασφάλειας και της άμυνας.

αεροπορικά συστήματα (drones), η ικανότητα εναέριου ανεφοδιασμού καυσίμων, η δορυφορική επικοινωνία και ο κυβερνοχώρος⁵. Οι εν λόγω προτεραιότητες επιβεβαιώθηκαν από τη συνολική στρατηγική της ΕΕ, όπου προσδιορίστηκαν περαιτέρω τομείς προτεραιότητας όσον αφορά τις ικανότητες, στους οποίους η Ευρώπη πρέπει να επενδύσει και να προαγάγει τη συνεργατική ανάπτυξη, όπως: πληροφορίες, επιτήρηση και αναγνώριση, αυτόνομη πρόσβαση στο διάστημα και μόνιμη παρατήρηση της γης, καθώς και ασφάλεια στη θάλασσα.

Ο ενισχυμένος συντονισμός των επενδύσεων μεταξύ των κρατών μελών σε ολόκληρο τον βιομηχανικό κύκλο, από την έρευνα έως την ανάπτυξη πρωτοτύπων και την απόκτηση αμυντικών ικανοτήτων, είναι μείζονος σημασίας. Μπορεί να συμβάλει στη μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα των εθνικών αμυντικών δαπανών, να μεγιστοποιήσει τις καινοτομίες μέσω της επίτευξης οικονομιών κλίμακας, να περιορίσει τον κίνδυνο αλληλεπικαλύψεων, να προωθήσει τη διαλειτουργικότητα μεταξύ των ένοπλων δυνάμεων και να ενθαρρύνει τη μεγαλύτερη τυποποίηση του εξοπλισμού. Επίσης, μπορεί να επιτρέψει τον επιμερισμό του κινδύνου και του κόστους.

Για τον λόγο αυτό, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας αποσκοπεί στην παροχή των απαραίτητων κινήτρων σε κάθε στάδιο του βιομηχανικού κύκλου. Συνεπώς, βασικό κριτήριο της επιτυχίας του θα είναι η σημαντική αύξηση του μεριδίου των συνεργατικών αμυντικών έργων στις συνολικές αμυντικές δαπάνες⁶. Το ταμείο πρέπει να συμβάλει στην ανάπτυξη τεχνολογικών δεξιοτήτων και να παράσχει κίνητρα για την ανάπτυξη ολοκληρωμένων και ανταγωνιστικών διασυστοικών αλυσίδων εφοδιασμού. Η πιθανή συμπληρωματικότητα με τη μη στρατιωτική χρήση και τα αντίστοιχα ευρωπαϊκά πολιτικά προγράμματα στήριξης θα εξετάζεται καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου προγραμματισμού και υλοποίησης. Με τον τρόπο αυτό θα διασφαλιστεί η πλέον αποτελεσματική χρήση και συμπληρωματικότητα των ευρωπαϊκών πόρων τόσο για τις πολιτικές όσο και για τις στρατιωτικές προσπάθειες έρευνας, καινοτομίας και ανάπτυξης. Ιδιαίτερη σημασία στο πλαίσιο αυτό θα έχει η συμπληρωματικότητα με άλλες πολιτικές ασφάλειας της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της ασφάλειας στον κυβερνοχώρο.

2. Τι είναι το Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας;

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας συνίσταται σε δύο νομικώς διακριτά, πλην όμως συμπληρωματικά «παράθυρα» (βλ. Σχήμα 1). Αμφότερα τα «παράθυρα» αναπτύσσονται σταδιακά. Τον συντονισμό των «παραθύρων» θα αναλάβει ένα συντονιστικό συμβούλιο, στο οποίο θα συμμετέχουν η Επιτροπή, η Ύπατη Εκπρόσωπος, τα κράτη μέλη, ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Άμυνας, καθώς και η βιομηχανία, κατά περίπτωση. Η ενίσχυση που θα παρέχεται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ θα προσαρμόζεται στο εκάστοτε στάδιο του βιομηχανικού κύκλου.

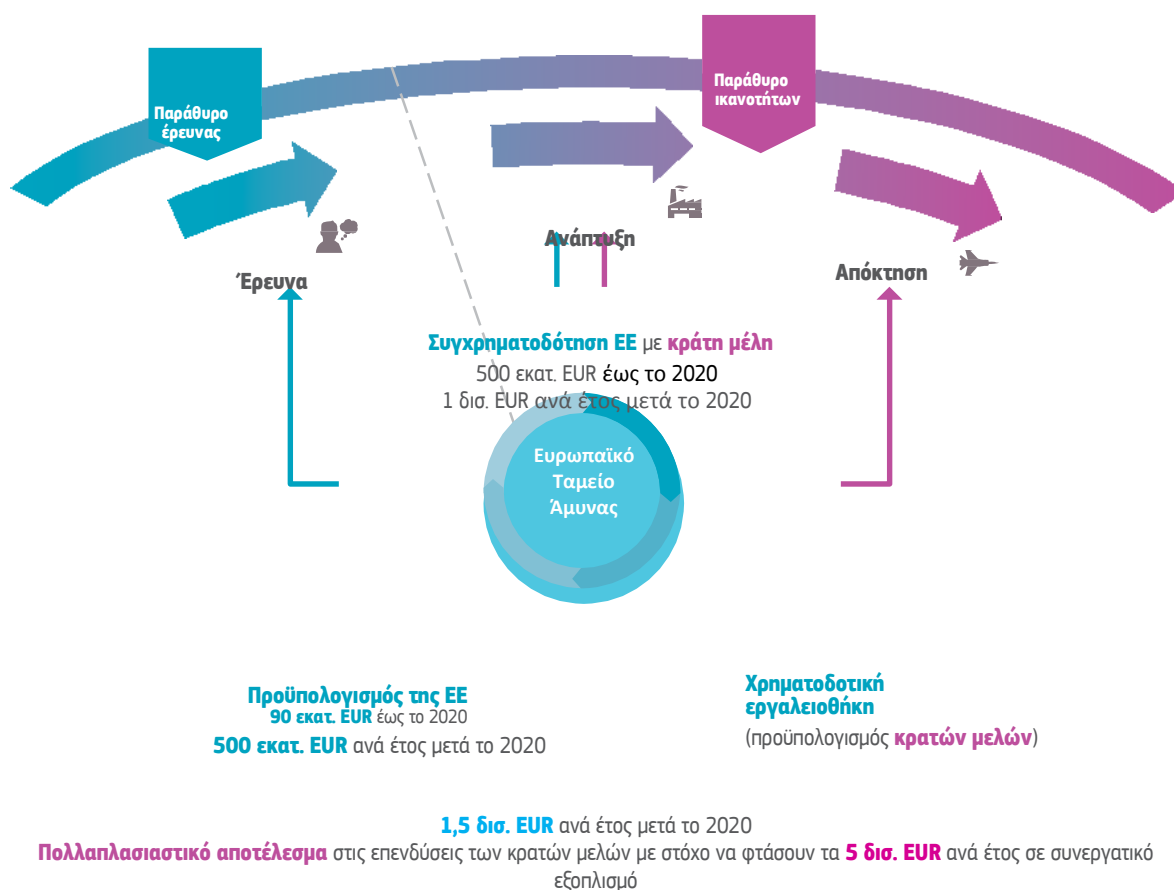
Τα διάφορα προγράμματα και εργαλεία που θα αναπτυχθούν στο πλαίσιο των «παραθύρων» έρευνας και ικανοτήτων θα είναι χωρίς αποκλεισμούς και ανοιχτά στη συμμετοχή δικαιούχων από όλα τα κράτη μέλη. Είναι ζωτικής σημασίας όλες οι επιχειρήσεις, ασχέτως του μεγέθους και της γεωγραφικής θέσης τους στην Ένωση, να μπορούν να επωφελούνται από τα

⁵ Βλ. συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 20ής Δεκεμβρίου 2013.

⁶ Το τρέχον μερίδιο των ευρωπαϊκών δημόσιων συμβάσεων για αμυντικό εξοπλισμό που αντιστοιχεί σε συνεργατικά έργα είναι περίπου 22,1 %. Ποσοστό 90 % των εν λόγω συνεργατικών έργων είναι ευρωπαϊκά και ανέρχονται σε επένδυση ύψους 5,1 δις. EUR.

διαθέσιμα εργαλεία. Ιδιαίτερα θα πρέπει να επωφεληθούν οι ΜΜΕ, που βρίσκονται στην καρδιά της καινοτομίας στην Ευρώπη και διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στις αλυσίδες εφοδιασμού.

Σχήμα 1: Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας

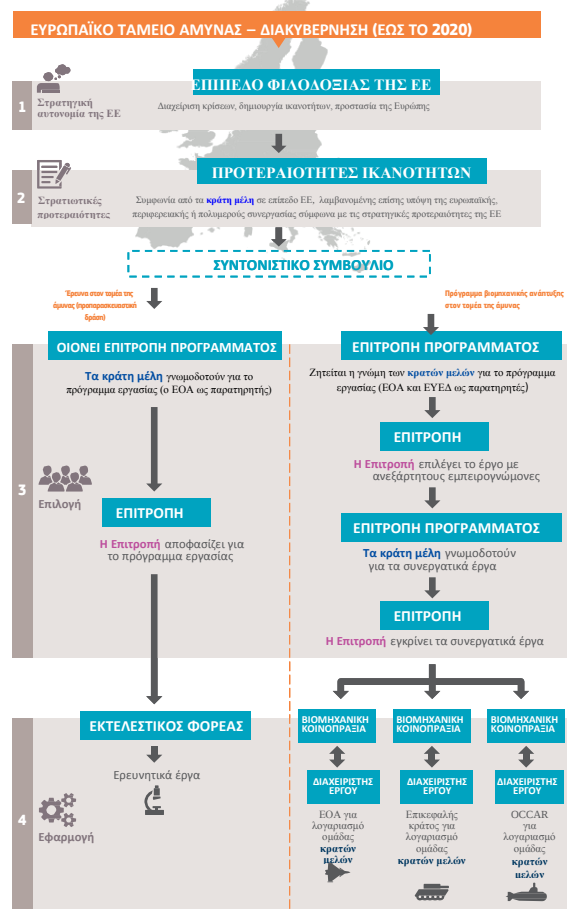
Το «παράθυρο έρευνας» έχει ήδη ξεκινήσει να χρηματοδοτεί τη συνεργατική έρευνα σε καινοτόμα αμυντικά προϊόντα και τεχνολογίες σε επίπεδο ΕΕ. Τα πρώτα βήματα προς το μελλοντικό πρόγραμμα έχουν ήδη γίνει με τη θέσπιση του πιλοτικού έργου και τη δρομολόγηση της προπαρασκευαστικής δράσης, με αναμενόμενο συνολικό προϋπολογισμό ύψους 90 εκατ. EUR για τριετή περίοδο⁷. Τα χρηματοδοτούμενα έργα, μεταξύ των οποίων μπορεί να είναι έργα που αναπτύσσονται στο πλαίσιο της μόνιμης διαρθρωμένης συνεργασίας (PESCO), λαμβάνουν υπόψη τις προτεραιότητες αμυντικών ικανοτήτων που συμφωνήθηκαν από τα κράτη μέλη στους κόλπους της ΕΕ. Το «παράθυρο έρευνας» θα χρηματοδοτείται πλήρως από τον προϋπολογισμό της ΕΕ μέσω ειδικού προγράμματος της ΕΕ στο πλαίσιο του επόμενου πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου (ΠΔΠ). Ο εκτιμώμενος προϋπολογισμός θα ανέρχεται περίπου σε 500 εκατ. EUR ανά έτος. Η πρόταση για το εν λόγω ερευνητικό πρόγραμμα στον τομέα της άμυνας θα υποβληθεί εντός του 2018, ούτως ώστε να είναι λειτουργικό την 1η Ιανουαρίου 2021. Το μελλοντικό ερευνητικό πρόγραμμα στον τομέα της άμυνας θα επωφεληθεί από μια προσαρμοσμένη δομή διαχείρισης, η οποία θα αποτυπώνει τις ιδιαιτερότητες του τομέα της άμυνας. Θα σχεδιαστεί υπό το πρίσμα της

⁷ C(2017)2262.

εμπειρίας που θα αποκομιστεί από το πιλοτικό έργο, την προπαρασκευαστική δράση και τις δομές διαχείρισης του «Ορίζοντα 2020».

Το «παράθυρο ικανοτήτων», που θα πρέπει να αποσκοπεί μεσοπρόθεσμα στην επίτευξη ποσού αναφοράς ύψους 5 δισ. EUR ετησίως, θα υποστηρίξει την από κοινού ανάπτυξη και την από κοινού απόκτηση βασικών αμυντικών ικανοτήτων. Οι ικανότητες αυτές θα συμμορφώνονται προς τις προτεραιότητες αμυντικών ικανοτήτων οι οποίες θα συμφωνούνται από τα κράτη μέλη στους κόλπους της ΕΕ. Ενώ οι συνεισφορές για το «παράθυρο ικανοτήτων» θα προέρχονται κατά κύριο λόγο από κράτη μέλη, ο προϋπολογισμός της ΕΕ θα ενθαρρύνει την αμυντική συνεργασία στον τομέα της άμυνας περιορίζοντας τον κίνδυνο στα πρώιμα στάδια του κύκλου βιομηχανικής ανάπτυξης. Οι εν λόγω συνεισφορές, που θα παρέχονται μέσω του προγράμματος βιομηχανικής ανάπτυξης στον τομέα της άμυνας, θα ενισχύουν την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής αμυντικής βιομηχανίας. Θα αξιοποιούν τη χρηματοδότηση από τα κράτη μέλη υπέρ της ευρωπαϊκής αμυντικής βιομηχανίας για τη δρομολόγηση και την εκτέλεση συνεργατικών έργων ανάπτυξης. Η απαίτηση για ανάληψη δέσμευσης περί κοινής χρηματοδότησης από τα κράτη μέλη για την περαιτέρω ανάπτυξη και προμήθεια του τελικού προϊόντος ή της τεχνολογίας θα προσανατολίζει τη χρηματοδότηση της ΕΕ και τις επενδύσεις προς βιώσιμα έργα σε τομείς προτεραιότητας. Μια ευέλικτη χρηματοδοτική εργαλειοθήκη (Financial Toolbox) θα παρέχει ένα φάσμα επιλογών για την αντιμετώπιση των διάφορων αναγκών των κρατών μελών κατά τη δρομολόγηση των συνεργατικών προγραμμάτων ανάπτυξης μετά το στάδιο ανάπτυξης πρωτοτύπων, καθώς και ενόψει της από κοινού απόκτησης.

Σχήμα 2: Η διακυβέρνηση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Άμυνας έως το 2020

3. Προς το «παράθυρο έρευνας» του Ταμείου: Υποστήριξη της έρευνας σε αμυντικά προϊόντα και τεχνολογίες

Η έρευνα στον τομέα της άμυνας είναι ζωτικής σημασίας για την ανάπτυξη των μελλοντικών βασικών ικανοτήτων, τη γεφύρωση των τεχνολογικών κενών και, τελικά, για την αντιμετώπιση των αναδυόμενων και μελλοντικών απειλών κατά της Ευρώπης. Συμβάλλει στην ανάπτυξη βασικής τεχνολογικής τεχνογνωσίας και δεξιοτήτων.

Η Επιτροπή θα κινητοποιήσει κονδύλια της ΕΕ για την αξιοποίηση και τη συμπλήρωση εθνικών ερευνητικών προγραμμάτων στον τομέα της άμυνας. Στο επίκεντρο θα τεθεί η συνεργατική έρευνα στον τομέα της άμυνας και οι δραστηριότητες τεχνολογικής ανάπτυξης, καθώς και η τόνωση της συνεργασίας μεταξύ φορέων Ε&Τ ανά την Ευρώπη, λαμβάνοντας υπόψη τις προτεραιότητες αμυντικών ικανοτήτων οι οποίες θα συμφωνούνται από τα κράτη μέλη στους κόλπους της ΕΕ. Θα εφαρμοστεί διαδικασία δύο σταδίων: η αρχική προπαρασκευαστική δράση για την έρευνα στον τομέα της άμυνας θα οδηγήσει σε ένα ουσιαστικότερο ερευνητικό πρόγραμμα στον τομέα της άμυνας στο πλαίσιο του επόμενου ΠΔΠ.

α. Προπαρασκευαστική δράση για την έρευνα στον τομέα της άμυνας

Η απόφαση χρηματοδότησης με την οποία δρομολογήθηκε η προπαρασκευαστική δράση για την έρευνα στον τομέα της άμυνας εγκρίθηκε στις 11 Απριλίου⁸. Σε συνδυασμό με το πιλοτικό έργο, είναι η πρώτη φορά που ο προϋπολογισμός της ΕΕ θα χρηματοδοτήσει δράσεις Ε&Τ στον τομέα της άμυνας.

Για το 2017 συμφωνήθηκε προϋπολογισμός ύψους 25 εκατ. EUR. Η Επιτροπή έχει προτείνει προϋπολογισμό 40 εκατ. EUR για το 2018 και 25 εκατ. EUR για το 2019 (συνολικά 90 εκατ. EUR). Η προπαρασκευαστική δράση θα επικεντρώνεται σε τομείς έρευνας⁹ που είναι ζωτικής σημασίας για την ανάπτυξη βασικών αμυντικών συστημάτων. Βάσει των προτεραιοτήτων που έχουν καθορίσει τα κράτη μέλη, πράγμα που έγινε και μέσω του ΕΟΑ, πρόκειται για ένα τεχνολογικό έργο επίδειξης για την έρευνα στον τομέα της άμυνας και για ορισμένες δράσεις σε τομείς κρίσιμων αμυντικών τεχνολογιών, μελλοντικών και αναδυόμενων ρηξικέλευθων τεχνολογιών, τυποποίησης και διαλειτουργικότητας. Χρηματοδότηση προβλέπεται επίσης για τις στρατηγικές τεχνολογικές προοπτικές.

Ο ΕΟΑ διαχειρίζεται την υλοποίηση των ετήσιων προγραμμάτων εργασίας της παρασκευαστικής δράσης εκ μέρους της Επιτροπής, όπως προβλέπεται στη συμφωνία ανάθεσης που υπογράφηκε στις 31 Μαΐου. Διαθέτει πολύτιμη εμπειρογνομosύνη και εμπειρία στην οργάνωση και διαχείριση ερευνητικών έργων στον τομέα της άμυνας. Επιπροσθέτως, ο ΕΟΑ έχει συνδράμει τα κράτη μέλη και την Επιτροπή στον προσδιορισμό θεμάτων έρευνας και θα στηρίζει την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνας.

Κατά την υλοποίηση της προπαρασκευαστικής δράσης, την Επιτροπή θα συνδράμει μια ομάδα εμπειρογνομόνων των κρατών μελών και μια συμβουλευτική ομάδα όπου θα συμμετέχουν εμπειρογνομόμενες από τη βιομηχανία, από οργανώσεις έρευνας και τεχνολογίας, από τον ακαδημαϊκό χώρο, τον ΕΟΑ και την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης (ΕΥΕΔ).

⁸ C(2017)2262.

⁹ Οι εν λόγω δράσεις θα προσδιοριστούν στους τεχνολογικούς πόλους Αυτόνομες πλατφόρμες, C4ISR (διοίκηση, έλεγχος, επικοινωνίες, χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών, συγκέντρωση πληροφοριών και αναγνώριση), Αποτελέσματα, Προστασία των δυνάμεων και Στρατιωτικά συστήματα.

Αναπτύχθηκαν ειδικοί όροι υλοποίησης σε στενή διαβούλευση με τα κράτη μέλη και τις αμυντικές βιομηχανίες, ώστε να αποτυπώνονται οι ιδιαιτερότητες των ερευνητικών δραστηριοτήτων στον τομέα της άμυνας. Η στήριξη από την ΕΕ θα έχει κυρίως τη μορφή επιδοτήσεων. Επί του παρόντος δημοσιεύονται οι πρώτες προσκλήσεις για υποβολή προτάσεων. Οι προτάσεις θα αξιολογηθούν με κριτήρια την αριστεία, τον αντίκτυπο και την ποιότητά τους, καθώς και την αποτελεσματικότητα της υλοποίησης. Θα επανεξεταστούν από δεοντολογική, νομική ή κοινωνική άποψη από ομάδα εμπειρογνομόνων ειδικών σε δεοντολογικά και νομικά ζητήματα άμυνας.

Οι πρώτες συμφωνίες επιδότησης προβλέπεται να υπογραφούν έως τα τέλη του 2017. Η Επιτροπή θα επανεξετάζει την πρόοδο που επιτυγχάνεται ως προς την υλοποίηση της προπαρασκευαστικής δράσης σε ετήσια βάση.

Επιτευχθέντα ορόσημα:

- Συμφωνία με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο για τα 25 εκατ. EUR για την προπαρασκευαστική δράση για το 2017·
- Έγκριση της απόφασης χρηματοδότησης με την οποία δρομολογείται η προπαρασκευαστική δράση·
- Συμφωνία σχετικά με το πρόγραμμα εργασίας και τις προϋποθέσεις συμμετοχής (που αποτυπώνονται στις προσκλήσεις για υποβολή προτάσεων και τις πρότυπες συμφωνίες επιδότησης)·
- Υπογραφή της συμφωνίας ανάθεσης με τον ΕΟΑ·
- Δημοσίευση των πρώτων προσκλήσεων για υποβολή προτάσεων. Οι προσκλήσεις επικεντρώνονται κυρίως σε ένα τεχνολογικό έργο επίδειξης για μη επανδρωμένα συστήματα σε περιβάλλον πλοίου και σε συστήματα προστασίας των δυνάμεων και στρατιωτικά συστήματα.

Επόμενα βήματα:

- Υπογραφή των πρώτων συμφωνιών επιδότησης – Δεκέμβριος 2017·
- Διασφάλιση του προϋπολογισμού για τα έτη 2018 και 2019 με στόχο την επίτευξη συνολικού ποσού ύψους 90 εκατ. EUR την περίοδο 2017-2019.

β. Προς ένα ειδικό ερευνητικό πρόγραμμα της ΕΕ στον τομέα της άμυνας

Παρά το γεγονός ότι η προπαρασκευαστική δράση συνιστά ένα ουσιαστικό πρώτο βήμα, θα παραμείνει περιορισμένη ως προς τον χρόνο και το πεδίο εφαρμογής. Σκοπός της είναι να καταδείξει την προστιθέμενη αξία της χρηματοδοτούμενης από την Ένωση E&T στον τομέα της άμυνας και να προετοιμάσει το έδαφος για ένα ειδικό ερευνητικό πρόγραμμα της ΕΕ στον τομέα της άμυνας στο πλαίσιο του επόμενου ΠΔΠ (μετά το 2020). Η μετάβαση αυτή θα συνοδεύεται από ευρεία διαβούλευση με όλους τους ενδιαφερομένους, περιλαμβανομένων όλων των θεσμικών οργάνων της ΕΕ. Προκειμένου να υποστηρίξει τον εν λόγω διάλογο, η Επιτροπή θα διαβουλευτεί επίσης με την ομάδα εμπειρογνομόνων που έχει συσταθεί στο πλαίσιο της προπαρασκευαστικής δράσης για τα κύρια στοιχεία του μελλοντικού ερευνητικού προγράμματος στον τομέα της άμυνας.

Το μελλοντικό ερευνητικό πρόγραμμα στον τομέα της άμυνας θα επικεντρώνεται σε στοχευμένες δραστηριότητες έρευνας που υποστηρίζουν την ανάπτυξη προϊόντων και καινοτόμων τεχνολογιών που σχετίζονται με την άμυνα. Θα πρέπει να έχει ως γνώμονα την ανάπτυξη ικανοτήτων και να επικεντρώνεται τόσο σε κρίσιμες αμυντικές τεχνολογίες όσο και

σε διερευνητική και ρηζικέλευθη έρευνα που έχουν τη δυνατότητα να ενισχύσουν την τεχνολογική υπεροχή της ευρωπαϊκής αμυντικής βιομηχανίας. Με τη συνδρομή του ΕΟΑ, τα κράτη μέλη θα προσδιορίσουν τις προτεραιότητες αμυντικών ικανοτήτων και Ε&Τ, οι οποίες θα ληφθούν υπόψη από την Επιτροπή στο πλαίσιο του μελλοντικού ερευνητικού προγράμματος στον τομέα της άμυνας. Τα έργα θα επιλεγούν με τη συνδρομή εμπειρογνομόνων βάσει προσδιορισμένων κριτηρίων, όπως η αριστεία και ο αντίκτυπος, και γενικά απαιτούν διεθνική συνεργασία. Το μελλοντικό πρόγραμμα θα πρέπει να προσελκύει ευρεία συμμετοχή διαφόρων παραγόντων, συμπεριλαμβανομένων ΜΜΕ.

Θα πρέπει να προσδιοριστεί η ακριβής σχέση με το διάδοχο πρόγραμμα του «Ορίζοντας 2020». Η χρηματοδότηση του ερευνητικού προγράμματος στον τομέα της άμυνας θα πρέπει να διαχωρίζεται και να μην επηρεάζει το πολιτικό (μη στρατιωτικό) ερευνητικό πρόγραμμα.

Προκειμένου να ικανοποιούνται οι προσδοκίες του κοινού και να αποτυπώνεται το υψηλό επίπεδο φιλοδοξίας, το μελλοντικό ερευνητικό πρόγραμμα στον τομέα της άμυνας χρειάζεται έναν φιλόδοξο προϋπολογισμό. Στο σχέδιο δράσης για την ευρωπαϊκή άμυνα, η Επιτροπή υπέδειξε ποσό αναφοράς ύψους 500 εκατ. EUR ετησίως. Το ποσό αυτό ανάγει την ΕΕ σε έναν από τους μεγαλύτερους επενδυτές Ε&Τ στην Ευρώπη και τον πρώτο επενδυτή στη συνεργατική έρευνα στον τομέα της άμυνας.

Η εμπειρία από τη διαχείριση του πιλοτικού έργου και της προπαρασκευαστικής δράσης θα παράσχει καθοδήγηση για τον μελλοντικό ρόλο του ΕΟΑ και τη συνολική διαχείριση του μελλοντικού προγράμματος, στο πλαίσιο του προγράμματος παρακολούθησης. Πέραν των υφιστάμενων δομών και εμπειρογνομοσύνης, θα ληφθούν επίσης υπόψη διάφορες επιλογές για την εμπλοκή ενδιαφερομένων από τον τομέα της βιομηχανίας στην προετοιμασία και την υλοποίηση του προγράμματος.

Επόμενα βήματα:

- Συνεχής διάλογος με τα κράτη μέλη, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, τον ΕΟΑ, τη βιομηχανία, οργανώσεις Ε&Τ και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη κατά την προετοιμασία του προγράμματος·
- Έγκριση της πρότασης, η οποία θα συνοδεύεται από εκτίμηση επιπτώσεων, εντός του 2018 ενόψει του επόμενου ΠΔΠ·

4. Προς το «παράθυρο ικανοτήτων» του Ταμείου: Προώθηση της από κοινού ανάπτυξης και της από κοινού απόκτησης βασικών αμυντικών ικανοτήτων

Το οικονομικό επιχείρημα για την από κοινού ανάπτυξη και προμήθεια είναι ισχυρό, δεν παύει όμως να ενέχει προκλήσεις. Τα συνεργατικά προγράμματα ανάπτυξης και προμήθειας απαιτούν αφενός κοινή αξιολόγηση των απειλών και αναγκών και αφετέρου μια αποτελεσματική εταιρική σχέση ανάμεσα στα συμμετέχοντα κράτη μέλη και τη βιομηχανία. Οι κοινές επενδύσεις, στο στάδιο της ανάπτυξης ή της προμήθειας, απαιτούν ένα επίπεδο συγχρονισμού του αμυντικού σχεδιασμού και των δημοσιονομικών κύκλων. Το υψηλό αρχικό κόστος και τα μακρά χρονοδιαγράμματα των έργων μπορεί να αποθαρρύνουν σημαντικές επενδυτικές αποφάσεις.

Ορισμένα έργα αμυντικής ανάπτυξης που είναι σημαντικά για την παροχή μειζόνων μελλοντικών ικανοτήτων δεν έχουν προχωρήσει, παρά το γεγονός ότι τα αρχικά στάδια Ε&Τ έχουν ήδη χρηματοδοτηθεί. Συνεπώς, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να γεφυρωθεί το κενό ανάμεσα στην έρευνα και την ανάπτυξη, ήτοι να διασφαλιστεί ότι τα αποτελέσματα της

έρευνας θα εξελιχθούν περαιτέρω στις απαιτούμενες ικανότητες. Πράγματι, το εν λόγω στάδιο του κύκλου ενέχει σημαντικούς τεχνικούς και χρηματοοικονομικούς κινδύνους τους οποίους τα μεμονωμένα κράτη μέλη ενδεχομένως να μην είναι πρόθυμα ή δυνάμενα να αναλάβουν. Ιδιαίτερα η ανάπτυξη και η δοκιμή πρωτοτύπων συνεπάγεται υψηλό αρχικό κόστος, ενώ οι τεχνολογικοί κίνδυνοι στο εν λόγω στάδιο εξακολουθούν να είναι σημαντικοί. Στα συνεργατικά προγράμματα, οι προκλήσεις αυτές είναι ευκολότερο να υπερκεραστούν, ενώ συχνά οδηγούν στην επίτευξη ικανοτήτων αιχμής που επί του παρόντος χρησιμοποιούνται από τις ένοπλες δυνάμεις των κρατών μελών.

Η ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της τεχνολογίας πυραύλων αποτελεί κατεξοχήν παράδειγμα: οι επενδύσεις σε πυραύλους Κρουζ Storm Shadow / SCALP ή σε πυραύλους αέρος-αέρος Meteor και IRIS-T, παραδείγματος χάριν, καταδεικνύουν ότι τα προγράμματα συνεργασίας μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στην επίτευξη οικονομικών κλίμακας, την τυποποίηση και τη διαλειτουργικότητα.

Ο πύραυλος Meteor, τον οποίο έθεσε σε υπηρεσία η σουηδική πολεμική αεροπορία το 2016, θεωρείται ένας από τους πυραύλους αέρος-αέρος πέραν του οπτικού ορίζοντα (BVRAAM) με τη μεγαλύτερη ικανότητα. Ο εν λόγω πύραυλος αναπτύχθηκε με στόχο την κάλυψη των αναγκών έξι κρατών μελών (Ηνωμένο Βασίλειο, Γερμανία, Ιταλία, Γαλλία, Ισπανία και Σουηδία) και θα εξοπλίζει τουλάχιστον τρεις ευρωπαϊκές πλατφόρμες¹⁰.

Επιπλέον, έργα όπως το Eurofighter Typhoon δείχνουν ότι τα ευρωπαϊκά προγράμματα συνεργασίας στον τομέα της άμυνας μπορούν να επιφέρουν ευρύτερα οικονομικά οφέλη. Σύμφωνα με μελέτη που εκπονήθηκε για το πρόγραμμα Typhoon¹¹, εκτιμάται ότι το πρόγραμμα στήριξε περίπου 100 000 θέσεις εργασίας στα συμμετέχοντα κράτη μέλη, μεγάλο δε ποσοστό αφορούσε εργαζομένους υψηλής ειδίκευσης. Το πρόγραμμα είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία σημαντικών τεχνολογικών οφελών και τεχνοβλαστών (spin-offs), καθώς και εξαιρετικά μεταβιβάσιμων δεξιοτήτων σε άλλους τομείς, συνέβαλε δε μάλιστα στην καθιέρωση σύγχρονων επιχειρηματικών πρακτικών στη βιομηχανία.

Ο αντίκτυπος του παραθύρου ικανοτήτων στην ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής αμυντικής βιομηχανίας:

- Ο προσδιορισμός των προτεραιοτήτων όσον αφορά τις στρατηγικές ικανότητες, ιδίως μέσω του σχεδίου ανάπτυξης ικανοτήτων, σε συνδυασμό με την υλοποίηση ενός πολυετούς χρηματοδοτικού προγράμματος θα πρέπει να ενθαρρύνει τη βιομηχανία να επενδύσει στην καινοτομία.
- Το παράθυρο ικανοτήτων θα πρέπει να διευκολύνει τη λήψη πολιτικών αποφάσεων για τη δρομολόγηση προγραμμάτων συνεργασίας, να επιταχύνει την εκτέλεση των εν λόγω προγραμμάτων και να προάγει την καινοτομία στις αλυσίδες εφοδιασμού στον τομέα της άμυνας στην Ευρώπη.
- Το παράθυρο ικανοτήτων θα πρέπει να ενθαρρύνει τη συγκέντρωση της ζήτησης, που θα οδηγήσει τελικά στη σύσταση βιομηχανικών κοινών επιχειρήσεων και την πιθανή ενοποίηση του ευρωπαϊκού βιομηχανικού τοπίου.

¹⁰ Eurofighter Typhoon, Dassault Rafale και Saab Gripen. Προβλέπεται επίσης η ενσωμάτωσή του στο Lockheed F-35 Lightning II.

¹¹ Hartley, The industrial and economic benefits of Eurofighter Typhoon, University of York, York, 2008.

- Το παράθυρο ικανοτήτων θα πρέπει να ενθαρρύνει τις από κοινού προμήθειες, γεγονός που θα επιτρέψει στην ευρωπαϊκή αμυντική βιομηχανία να επιτύχει οικονομίες κλίμακας και, συνεπώς, θα ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής αμυντικής βιομηχανίας σε παγκόσμιο επίπεδο.

α. Προαγωγή της κοινής ανάπτυξης μέσω του ευρωπαϊκού προγράμματος βιομηχανικής ανάπτυξης στον τομέα της άμυνας

Το παράθυρο ικανοτήτων θα βασίζεται στα κράτη μέλη, καθώς και στις ανάγκες και τους πόρους τους. Ωστόσο, η ΕΕ μπορεί να συμπληρώνει την εθνική χρηματοδότηση και να παρέχει κίνητρα για τη δρομολόγηση συνεργατικών έργων ανάπτυξης. Η σημερινή πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση του ευρωπαϊκού προγράμματος βιομηχανικής ανάπτυξης στον τομέα της άμυνας αποτελεί σημαντικό βήμα προς αυτή την κατεύθυνση. Στην πρόταση προβλέπεται προϋπολογισμός ύψους 500 εκατ. EUR για δύο έτη, ήτοι 245 εκατ. EUR για το 2019 και 255 εκατ. EUR για το 2020.

Στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος βιομηχανικής ανάπτυξης στον τομέα της άμυνας, θα συγχρηματοδοτείται μέρος του κόστους ανάπτυξης. Συνεπώς, ένα ποσό ύψους 500 εκατ. EUR στο πλαίσιο του προγράμματος θα μπορούσε να οδηγήσει, σε ορίζοντα διετίας, σε σημαντικές συνολικές επενδύσεις ύψους τουλάχιστον 2,5 δισ. EUR κατά τη φάση ανάπτυξης συνεργατικών αμυντικών ικανοτήτων.

Το ευρωπαϊκό πρόγραμμα βιομηχανικής ανάπτυξης στον τομέα της άμυνας θα παράσχει στήριξη στη βιομηχανία κατά τη φάση της ανάπτυξης για την πραγματοποίηση συλλογικών επενδύσεων σε προϊόντα και τεχνολογίες αιχμής. Το πρόγραμμα θα μπορούσε επίσης να στηρίζει την αξιοποίηση της εμπορικής καινοτομίας σε μελλοντικά αμυντικά έργα, όπως η τεχνητή νοημοσύνη, τα μαζικά δεδομένα, η άμυνα στον κυβερνοχώρο, η ρομποτική και η υπερυπολογιστική.

Τα συνεργατικά έργα που αναπτύσσονται από τους δικαιούχους του προγράμματος θα πρέπει να συμβάλλουν στην προστασία των συμφερόντων ασφάλειας και άμυνας της ΕΕ, λαμβανομένων ιδίως υπόψη των προτεραιοτήτων όσον αφορά τις ικανότητες που συμφωνούνται από κοινού από τα κράτη μέλη σε επίπεδο ΕΕ (μέσω του σχεδίου ανάπτυξης ικανοτήτων) και της ευρωπαϊκής περιφερειακής ή πολυμερούς συνεργασίας αναφορικά με τις στρατηγικές προτεραιότητες της ΕΕ. Με γνώμονα την αύξηση της ανταγωνιστικότητας των αμυντικών βιομηχανιών μας, τα έργα αυτά θα πρέπει να συμβάλλουν στην επίτευξη του επιπέδου φιλοδοξίας στον τομέα της ασφάλειας και της άμυνας που τέθηκε στο πλαίσιο της συνολικής στρατηγικής της ΕΕ για την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφαλείας όσον αφορά τη διαχείριση κρίσεων και την προστασία της Ευρώπης.

Το πρόγραμμα θα λειτουργεί συμπληρωματικά προς το παράθυρο έρευνας με την υποστήριξη δράσεων που επικεντρώνονται σε δραστηριότητες μετά την έρευνα, βάσει κοινών τεχνικών απαιτήσεων. Παράλληλα, θα συνδράμει τη βιομηχανία στη δρομολόγηση συνεργατικών προγραμμάτων ανάπτυξης ή την αναβάθμιση των υφιστάμενων προγραμμάτων μέσω δράσεων για την υποστήριξη του καθορισμού κοινών τεχνικών απαιτήσεων, μελετών σκοπιμότητας, καθώς και της ανάπτυξης πρωτοτύπων και της διενέργειας δοκιμών. Μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί για την αντιμετώπιση βιομηχανικών και τεχνολογικών προκλήσεων και διαγωνισμών σε επίπεδο ΕΕ, με στόχο την αξιοποίηση της πολυμορφίας της ευρωπαϊκής τεχνολογικής και βιομηχανικής βάσης. Το πρόγραμμα θα πρέπει, αφενός, να παρέχει στήριξη σε καινοτόμες ΜΜΕ και να διευκολύνει την ένταξή τους στις ευρωπαϊκές αλυσίδες εφοδιασμού και, αφετέρου, να περιορίζει τον κατακερματισμό, ο οποίος μπορεί να

αποτελέσει τροχοπέδη για την επίτευξη οικονομιών κλίμακας και τη διασυνοριακή χρήση. Η χρηματοδοτική στήριξη μπορεί ειδικότερα να λάβει τη μορφή επιδοτήσεων ή χρηματοδοτικών μέσων. Στο πλαίσιο του προγράμματος, θα καλύπτεται μέρος μόνο του κόστους ανάπτυξης.

Το πρόγραμμα θα καλύψει αρχικά την περίοδο 2019-2020. Επιλέξιμα θα είναι μόνο τα έργα στα οποία συμμετέχουν τουλάχιστον τρεις εταιρείες από τουλάχιστον δύο κράτη μέλη. Τα συνεργατικά έργα μπορούν να τελούν υπό τη διαχείριση διαχειριστή έργου ο οποίος θα επιλέγεται από τα κράτη μέλη που συγχρηματοδοτούν το έργο. Το πρόγραμμα θα καλύπτει διαφορετικούς τύπους έργων και στο πλαίσιό του θα πρέπει να επωφελούνται τόσο οι μεγάλες επιχειρήσεις όσο και οι ΜΜΕ στον τομέα της άμυνας, με παράλληλη διασφάλιση της χωρίς αποκλεισμούς συμμετοχής επιχειρήσεων και κρατών μελών. Με τον τρόπο αυτό, θα ενισχύσει τη διασυνοριακή συνεργασία σε επίπεδο βιομηχανίας και θα συμβάλει στην ανταγωνιστικότητα ολόκληρου του βιομηχανικού τομέα αμυντικού εξοπλισμού. Για τον λόγο αυτό, ένα ποσοστό του συνολικού προϋπολογισμού θα διατεθεί σε έργα που διευκολύνουν τη διασυνοριακή συμμετοχή των ΜΜΕ.

Με βάση την αρχική πείρα που θα αποκτηθεί, στο πλαίσιο του επόμενου ΠΔΠ θα εκπονηθεί ουσιαστικότερο πρόγραμμα. Στο πλαίσιο του μελλοντικού αυτού προγράμματος μπορεί να προβλεφθεί η δυνατότητα κάλυψης ενός ευρύτερου φάσματος έργων σε σχέση με αυτό του υφιστάμενου προγράμματος, δεδομένου του περιορισμένου πεδίου εφαρμογής και της περιορισμένης διάρκειας του τελευταίου.

Όσον αφορά τη διακυβέρνηση, υπεύθυνη για τη συνολική εκτέλεση του προγράμματος θα είναι η Επιτροπή, η οποία ωστόσο μπορεί να αναθέτει ορισμένα καθήκοντα σε εκτελεστικούς φορείς. Ο ΕΟΑ θα διαδραματίζει βασικό ρόλο στον προσδιορισμό των προτεραιοτήτων όσον αφορά τις ικανότητες, καθώς και στην εναρμόνιση των τεχνικών απαιτήσεων. Θα συμμετέχει ως παρατηρητής στην επιτροπή προγράμματος η οποία απαρτίζεται από εκπροσώπους των κρατών μελών, καθώς και σε συμβουλευτική ομάδα που αποτελείται από εκπροσώπους της βιομηχανίας και άλλους εμπειρογνώμονες στον τομέα της άμυνας. Επιπλέον, η ΕΥΕΔ θα συμμετέχει στο πρόγραμμα, συμπεριλαμβανομένων των εργασιών της επιτροπής προγράμματος, σύμφωνα με τους ισχύοντες κανόνες. Η επιτροπή προγράμματος θα γνωμοδοτεί στην Επιτροπή σχετικά με το ετήσιο πρόγραμμα εργασίας και τη χορήγηση της χρηματοδότησης σε επιλεγμένες δράσεις συνεργασίας.

Το πρόγραμμα εξασφαλίζει συνέργειες με τον πυλώνα ικανοτήτων της μόνιμης διαρθρωμένης συνεργασίας (PESCO). Η μόνιμη διαρθρωμένη συνεργασία συγκαταλέγεται μεταξύ των βασικών μέσων που προβλέπονται στη Συνθήκη με στόχο την επίτευξη του επιπέδου φιλοδοξίας της ΕΕ στον τομέα της ασφάλειας και της άμυνας, την ενίσχυση της επιχειρησιακής ικανότητας της ΕΕ και τη στήριξη της μεγαλύτερης συνεργασίας και αποτελεσματικότητας στην ανάπτυξη αμυντικών ικανοτήτων. Τα έργα που αναπτύσσονται στο πλαίσιο της μόνιμης διαρθρωμένης συνεργασίας (PESCO) θα εξασφαλίζουν ενισχυμένη συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων στα διάφορα κράτη μέλη σε συνεχή βάση και, συνεπώς, θα συμβάλλουν άμεσα στους στόχους του προγράμματος· ως εκ τούτου, το πρόγραμμα προβλέπει αυξημένο ποσοστό χρηματοδότησης για τα εν λόγω έργα.

Ωστόσο, δεδομένου ότι το πρόγραμμα επικεντρώνεται σε ευρύτερο φάσμα έργων, η συμμετοχή στη μόνιμη διαρθρωμένη συνεργασία (PESCO) δεν θα αποτελεί προϋπόθεση για την εξασφάλιση στήριξης στο πλαίσιο του προγράμματος. Επιλέξιμα για χρηματοδότηση μπορούν επίσης να κριθούν και άλλα έργα που συμβάλλουν στην ανάπτυξη των από κοινού συμφωνημένων προτεραιοτήτων όσον αφορά τις ικανότητες, συμπεριλαμβανομένων των

έργων που διεξάγονται στο πλαίσιο του ΕΟΑ ή βάσει περιφερειακής συνεργασίας, σύμφωνα με τα συμφέροντα ασφάλειας και άμυνας της ΕΕ.

Επόμενα βήματα:

- Συζητήσεις με τα κράτη μέλη για την έναρξη της προετοιμασίας των δεξαμενών πιθανών έργων που θα μπορούσαν να επωφεληθούν από τη στήριξη που προσφέρει το ευρωπαϊκό πρόγραμμα βιομηχανικής ανάπτυξης στον τομέα της άμυνας.
- Ταχεία εξέταση και έγκριση από τους συννομοθέτες. Για τον σκοπό αυτό, θα απαιτηθεί ισχυρή στήριξη από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θα προτείνει τη συμπερίληψη του ευρωπαϊκού προγράμματος βιομηχανικής ανάπτυξης στον τομέα της άμυνας μεταξύ των νομοθετικών προτεραιοτήτων που πρέπει να εξεταστούν κατά προτεραιότητα από τα τρία θεσμικά όργανα. Η επίτευξη συμφωνίας με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο στις αρχές του 2018 θα επιτρέψει τη χρηματοδότηση του πρώτου έργου το 2019.
- Εκπόνηση ενός πιο φιλόδοξου προγράμματος βιομηχανικής ανάπτυξης στον τομέα της άμυνας στο πλαίσιο του επόμενου πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου, που θα συνοδεύεται από εκτίμηση επιπτώσεων, με ποσό αναφοράς ύψους 1 δις. EUR ετησίως, με στόχο τη δυνατότητα πραγματοποίησης σημαντικών συνολικών ετήσιων επενδύσεων σε συνεργατικές αμυντικές ικανότητες στην Ευρώπη.

β. Μελλοντικά βήματα: ανοίγοντας τον δρόμο για την από κοινού απόκτηση ικανοτήτων

Η ανάπτυξη και η απόκτηση αμυντικών ικανοτήτων είναι άρρηκτα συνδεδεμένες, ιδίως σε ό,τι αφορά τη χρηματοδότηση. Προκειμένου να επωφεληθεί από τη στήριξη του ευρωπαϊκού προγράμματος βιομηχανικής ανάπτυξης στον τομέα της άμυνας, η βιομηχανία θα πρέπει να καταδεικνύει ότι τα κράτη μέλη έχουν δεσμευτεί να χρηματοδοτήσουν από κοινού την περαιτέρω ανάπτυξη της επιλέξιμης δράσης και να εξασφαλίσουν την προμήθεια του τελικού προϊόντος ή της τεχνολογίας με συντονισμένο τρόπο, μεταξύ άλλων μέσω ομαδοποιημένων προμηθειών, κατά περίπτωση. Η δέσμευση αυτή θα διασφαλίζει ότι η συνεισφορά από τον προϋπολογισμό της ΕΕ παρέχεται μόνο σε έργα όπου, αφενός, υπάρχει εύλογη προσδοκία ότι η ανάπτυξη οδηγεί πράγματι σε προμήθεια και όπου, αφετέρου, η εν λόγω προμήθεια πραγματοποιείται με συνεργατικό τρόπο, με απώτερο στόχο τη βελτιστοποίηση των επενδύσεων και την εξασφάλιση συνεργειών.

Η προμήθεια παραμένει ουσιαστικά στα χέρια των κρατών μελών. Ως εκ τούτου, είναι απαραίτητο να διερευνηθούν περαιτέρω κίνητρα για την ενίσχυση της συνεργασίας όσον αφορά την απόκτηση αμυντικού εξοπλισμού και την αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων που αυτή συνεπάγεται σε επίπεδο διαλειτουργικότητας, οικονομιών κλίμακας, υποστήριξης βιώσιμης ευρωπαϊκής βιομηχανικής βάσης, εξοικονόμησης στον κύκλο ζωής όσον αφορά τη συντήρηση, την υλικοτεχνική υποστήριξη και τις εγκαταστάσεις κατάρτισης, καθώς και σε επίπεδο δομής διοίκησης. Τα κίνητρα αυτά θα μπορούσαν επίσης να διευκολύνουν λύσεις πολυεθνικού εξοπλισμού και συνιδιοκτησίας, οι οποίες μπορεί να είναι ιδιαίτερα κατάλληλες για ικανότητες που δεν χρησιμοποιούνται σε μόνιμη βάση (π.χ. στρατηγικές αερομεταφορές).

Χρηματοδοτική εργαλειοθήκη

Παρότι ο ρόλος του προϋπολογισμού της ΕΕ είναι αναγκαστικά περιορισμένος όσον αφορά την απόκτηση αμυντικών ικανοτήτων, η Επιτροπή μπορεί να παρέχει στήριξη στα κράτη μέλη με πολλούς τρόπους, ιδίως μέσω της παροχής συνδρομής με στόχο την ανάπτυξη των

πλέον κατάλληλων χρηματοδοτικών μηχανισμών εξοικονόμησης κόστους για την από κοινού απόκτηση αμυντικών ικανοτήτων. Επί του παρόντος, η διαπραγμάτευση και η υλοποίηση των συνεργατικών έργων δημόσιων συμβάσεων πραγματοποιείται ως επί το πλείστον σε ad hoc βάση από τα συμμετέχοντα κράτη μέλη. Οι γνώσεις και οι βέλτιστες πρακτικές σχετικά με τους πιθανούς χρηματοδοτικούς μηχανισμούς δεν αποτελούν αντικείμενο συστηματικής καταγραφής, τυποποίησης και ανταλλαγής προς όφελος όλων των κρατών μελών. Επιπλέον, παρότι τα κράτη μέλη διαθέτουν σημαντική γνώση και εμπειρογνωμοσύνη σε εθνικό επίπεδο σχετικά με τον τρόπο σύναψης εθνικών δημόσιων συμβάσεων στον τομέα της άμυνας, υστερούν σε επίπεδο εμπειρογνωμοσύνης και εργαλείων σε ό,τι αφορά τα συνεργατικά έργα. Δεν υπάρχουν διαθέσιμες πληροφορίες και εργαλεία για τους βέλτιστους χρηματοδοτικούς μηχανισμούς σε έναν ενιαίο «κόμβο». Κάθε συνεργατικό έργο ανάπτυξης και δημόσιων συμβάσεων έχει μοναδικές απαιτήσεις και χαρακτηριστικά και, συνεπώς, η εφαρμογή ενιαίας προσέγγισης δεν θα ήταν πρόσφορη. Εντούτοις, ορισμένες προκλήσεις στο πλαίσιο των συνεργατικών έργων έχουν επαναλαμβανόμενο χαρακτήρα· ως εκ τούτου, θα ήταν σκόπιμο να υπάρχει διαθέσιμη, κατόπιν σχετικού αιτήματος, μια έτοιμη δέσμη εργαλείων, καθώς και η εμπειρογνωμοσύνη για την παροχή συμβουλών σχετικά με τη χρήση των εν λόγω εργαλείων στο πλαίσιο του εκάστοτε έργου. Η Επιτροπή, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, προσδιόρισε ορισμένες από τις συχνότερα απαντώμενες προκλήσεις και τους πιθανούς τρόπους αντιμετώπισής τους.

- Πρώτη εξ αυτών είναι η ενθάρρυνση των συνεργειών και ο συγχρονισμός των δημοσιονομικών δαπανών: η συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών μπορεί να οδηγήσει σε συνέργειες και οικονομίες κλίμακας· ωστόσο, η ενθάρρυνση αυτών των συνεργειών συχνά παρεμποδίζεται από την έλλειψη συγχρονισμού σε επίπεδο προγραμματισμού των συνεισφορών στον προϋπολογισμό, γεγονός που με τη σειρά του μπορεί να οδηγήσει σε καθυστερήσεις όσον αφορά τη διαθεσιμότητα δημοσιονομικών πόρων για συνεργατικά έργα. Ένας πιθανός τρόπος αντιμετώπισης της πρόκλησης αυτής είναι η συγκέντρωση των εθνικών πόρων για τη χρηματοδότηση συγκεκριμένων συνεργατικών έργων¹², η οποία αφενός θα παράσχει τον απαιτούμενο βαθμό συντονισμού και συγχρονισμού του προϋπολογισμού για μεγάλα χρονικά διαστήματα και, αφετέρου, θα συμβάλει στην αποφυγή της μη διαθεσιμότητας κονδυλίων σε δεδομένο έτος.
- Η δεύτερη πρόκληση συνίσταται στον δίκαιο επιμερισμό των κινδύνων και του κόστους: το κόστος της ανάπτυξης ικανοτήτων μπορεί αρχικά να «περιοριστεί» ως προς τον επιμερισμό του στον (δυνητικά μικρό) αριθμό των συμμετεχόντων κρατών μελών, παρά το γεγονός ότι θα μπορούσε να επιφέρει επακόλουθα οφέλη και σε άλλα κράτη μέλη (π.χ. προμήθεια «ετοιμοπαράδοτων» προϊόντων). Στο πλαίσιο αυτό, είναι δυνατόν να αναπτυχθούν μηχανισμοί για την παροχή «αντιστάθμισης» στα εν λόγω κράτη μέλη από τα υπόλοιπα κράτη μέλη που συμμετέχουν στην προμήθεια των σχετικών ικανοτήτων μέσω ενός μηχανισμού ανάκτησης του κόστους ανάπτυξης. Αυτό περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τη δυνατότητα σύστασης χρηματοδοτικών οχημάτων που να αφορούν συγκεκριμένα έργα. Εάν συντρέχει λόγος, τα οχήματα αυτά θα μπορούσαν επίσης να χρησιμοποιηθούν για την έκδοση κεφαλαιακών μέσων

¹² Ενδεικτικό παράδειγμα μηχανισμού συγκέντρωσης πόρων είναι ο συνεργατικός χρηματοδοτικός μηχανισμός (Cooperative Financial Mechanism) του ΕΟΑ, η θέσπιση του οποίου εγκρίθηκε από το διοικητικό συμβούλιο του ΕΟΑ σε επίπεδο υπουργών στις 18 Μαΐου 2017. Οι διαπραγματεύσεις με τα κράτη μέλη για τη σύναψη συμφωνίας-προγράμματος αναμένεται να ξεκινήσουν σύντομα.

σχετικά με το εκάστοτε έργο (χρεωστικών ή μετοχικών τίτλων), με σκοπό τη δημιουργία πιο ευέλικτης δομής και την εξασφάλιση της πλήρους διαθεσιμότητας πόρων, όποτε αυτοί χρειάζονται.

- Η τρίτη πρόκληση αφορά την αποφυγή περιορισμών χρηματοδότησης στην αλυσίδα εφοδιασμού: η ανάπτυξη ικανοτήτων πραγματοποιείται από διάφορα τμήματα της αλυσίδας εφοδιασμού στον τομέα της άμυνας: μεγάλους παρόχους συστημάτων που ενεργούν ως κύριοι ανάδοχοι, αλλά και ΜΜΕ και εταιρείες μεσαίου μεγέθους που ενεργούν ως υπεργολάβοι. Οι τελευταίες ενδέχεται να αντιμετωπίζουν δυσκολίες όσον αφορά την πρόσβαση στην απαιτούμενη χρηματοδότηση. Προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι εν λόγω δυσκολίες, θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν καλά στοχοθετημένα χρηματοδοτικά μέσα, όπως εγγυήσεις, για την κάλυψη δανείων σε αναδόχους και υπεργολάβους στον τομέα της άμυνας.
- Τέλος, μπορεί να επιτευχθεί περαιτέρω βελτιστοποίηση και προστιθέμενη αξία της συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών μέσω της διερεύνησης εναλλακτικών μορφών τελικής ιδιοκτησιακής δομής των ικανοτήτων (π.χ. δομές συνιδιοκτησίας ή χρηματοδοτικής μίσθωσης).

Τα εν λόγω μέσα θα συναπαρτίζουν τη χρηματοδοτική εργαλειοθήκη του Ευρωπαϊκού Ταμείου Άμυνας. Η χρηματοδοτική εργαλειοθήκη θα παρέχει τους διάφορους τύπους μηχανισμών που θα μπορούν να χρησιμοποιούν τα κράτη μέλη για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που θέτουν τα συνεργατικά έργα ανάπτυξης και δημόσιων συμβάσεων από πλευράς χρηματοδότησης. Η χρηματοδοτική εργαλειοθήκη, η χρήση της οποίας από τα κράτη μέλη είναι προαιρετική, θα παρέχει ειδικότερα μια δέσμη τυποποιημένων και προκαθορισμένων χρηματοδοτικών εργαλείων που θα μπορούν να χρησιμοποιούνται με ευέλικτο τρόπο από τα κράτη μέλη για την από κοινού χρηματοδότηση, μεταξύ άλλων, των έργων που επωφελούνται από τη δημοσιονομική στήριξη της ΕΕ και αφορούν το στάδιο ανάπτυξης πρωτοτύπων.

Σε βραχυπρόθεσμο πλαίσιο, θα συσταθεί από κοινού με τα κράτη μέλη ad hoc επιτροπή για την ανάπτυξη έτοιμων προς χρήση, τυποποιημένων μέσων που θα επιτρέπουν την ταχεία ανάπτυξη των μέσων της χρηματοδοτικής εργαλειοθήκης, σε περίπτωση που τα κράτη μέλη αποφασίσουν να τα χρησιμοποιήσουν. Τα μέσα αυτά μπορεί να περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, στοιχεία όπως τυποποιημένα υποδείγματα, σχέδια όρων, τυποποιημένα εργαλεία για τη σύσταση χρηματοδοτικών οχημάτων που αφορούν συγκεκριμένα έργα (ΟΕΣ) ή υποδείγματα των απαιτούμενων συμφωνιών πλαισίων. Αυτή η ad hoc επιτροπή θα απαρτίζεται από εκπροσώπους τόσο των υπουργείων Άμυνας όσο και των υπουργείων Οικονομικών/Οικονομίας, εκπροσώπους της ΕΥΕΔ, τον ΕΟΑ¹³ και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς. Επιπλέον, θα αξιοποιηθούν στο μέγιστο δυνατό βαθμό οι υφιστάμενες δομές, οι μηχανισμοί και η πείρα που αποκόμισαν τα κράτη μέλη από τη συνεργατική χρηματοδότηση αμυντικών έργων με γνώμονα την εξασφάλιση βέλτιστων πρακτικών και την αποφυγή αλληλεπικαλύψεων. Η Επιτροπή θα υποστηρίξει το έργο αυτό, θα αξιοποιήσει την εμπειρογνωμοσύνη που διαθέτει στη χρήση παρόμοιων εργαλείων σε άλλους τομείς πολιτικής και θα συμβάλει στην προσαρμογή των εν λόγω εργαλείων στο πεδίο της άμυνας.

¹³ Ειδικότερα, θα αξιοποιηθεί πλήρως η εμπειρογνωμοσύνη που διαθέτει ο ΕΟΑ από τη σύσταση του συνεργατικού χρηματοδοτικού μηχανισμού.

Επιπλέον, η Επιτροπή θα συστήσει εσωτερική ειδική ομάδα για την παροχή συνδρομής στα κράτη μέλη, κατόπιν σχετικού αιτήματος, σχετικά με την εφαρμογή της χρηματοδοτικής εργαλειοθήκης σε περίπτωση συγκεκριμένων συνεργατικών έργων δημόσιων συμβάσεων. Η εν λόγω ομάδα θα παρέχει, για παράδειγμα, συμβουλές σχετικά με τα πλεονεκτήματα χρήσης των διαφόρων μορφών χρηματοδοτικών μέσων στο πλαίσιο χρηματοδοτικών οχημάτων που αφορούν συγκεκριμένα έργα, συμπεριλαμβανομένων των προκαταβολικών πληρωμών μετοχικού κεφαλαίου και της ενδιάμεσης χρηματοδότησης μέσω της έκδοσης τίτλων της κεφαλαιαγοράς. Επιπλέον, η ειδική ομάδα θα λειτουργεί ως ενιαίο σημείο επαφής και, παράλληλα, θα διαθέτει τη δυνατότητα αξιοποίησης της εμπειρογνωμοσύνης της Επιτροπής σε άλλους τομείς που σχετίζονται με τα συνεργατικά έργα δημόσιων συμβάσεων, όπως για παράδειγμα η συμμόρφωση με το δίκαιο του ανταγωνισμού και το δίκαιο για τις δημόσιες συμβάσεις στον τομέα της άμυνας της ΕΕ ή η στατιστική αντιμετώπιση στους δημοσιονομικούς λογαριασμούς. Στο πλαίσιο αυτό, η εσωτερική ειδική ομάδα θα λειτουργεί ως υπηρεσία μίας στάσης στους τομείς εμπειρογνωμοσύνης της Επιτροπής, παρέχοντας συμβουλευτικές, διοικητικές και, εφόσον συντρέχει λόγος, χρηματοοικονομικές υπηρεσίες κατόπιν σχετικού αιτήματος στα κράτη μέλη που επιθυμούν να αναλάβουν συνεργατικά έργα δημόσιων συμβάσεων¹⁴. Με τον τρόπο αυτό, η Επιτροπή θα μπορεί να ενεργεί ως αξιόπιστος εταίρος των κρατών μελών στο πεδίο της θέσπισης ομαδοποιημένων προμηθειών αμυντικών ικανοτήτων.

Σε πιο μακροπρόθεσμο ορίζοντα, θα εξεταστούν επίσης τα οφέλη από τη θέσπιση μόνιμης δομής χρηματοδότησης πέρα από το πλαίσιο συγκεκριμένων έργων. Ανάλογα με το προφίλ σχεδιασμού και το χρηματοοικονομικό προφίλ της, η εν λόγω μόνιμη δομή θα μπορούσε να παρέχει πρόσθετα οικονομικά κίνητρα για τη συνεργατική ανάπτυξη και προμήθεια ικανοτήτων μεταξύ των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένης της αντιμετώπισής της στο συνολικό δημοσιονομικό πλαίσιο¹⁵. Με βάση την τελική μορφή της πιθανής μελλοντικής μόνιμης διαρθρωμένης συνεργασίας και λαμβανομένου υπόψη του χωρίς αποκλεισμούς χαρακτήρα της, θα εξεταστεί επίσης η δυνατότητα συνένωσης βασικών πτυχών της χρηματοδοτικής εργαλειοθήκης με το πλαίσιο της μόνιμης διαρθρωμένης συνεργασίας (PESCO).

Επόμενα βήματα:

- Δημιουργία ad hoc επιτροπής από κοινού με τα κράτη μέλη και τους ενδιαφερόμενους φορείς με στόχο την ανάπτυξη τυποποιημένης αρχικής δέσμης εργαλείων που θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν στη χρηματοδοτική εργαλειοθήκη.
- Σύσταση εσωτερικής ειδικής ομάδας της Επιτροπής που θα λειτουργεί ως υπηρεσία μίας στάσης για την παροχή στήριξης στα κράτη μέλη όσον αφορά συγκεκριμένα συνεργατικά έργα δημόσιων συμβάσεων, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης της

¹⁴ Θα πρέπει να σημειωθεί ότι για την παροχή ορισμένων υπηρεσιών από την Επιτροπή, όπως οι χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, θα απαιτηθεί ειδική εντολή σύμφωνα με τη σχετική νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

¹⁵ Όπως αναφέρεται στο σχέδιο δράσης για την ευρωπαϊκή άμυνα: «Οι εθνικές κεφαλαιακές συνεισφορές στο «παράθυρο ικανοτήτων» θα αντιμετωπίζονται ως «έκτακτες» στο πλαίσιο του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, πράγμα που σημαίνει ότι θα εκπίπτουν από τη διαρθρωτική δημοσιονομική προσπάθεια που θα αναμένεται να επιτευχθεί από τα κράτη μέλη. Με τον ίδιο τρόπο θα αντιμετωπίζονται οι εγγυήσεις, στον βαθμό που επηρεάζουν το έλλειμμα και/ή το χρέος.»

χρηματοδοτικής εργαλειοθήκης και άλλων συμβουλευτικών, χρηματοοικονομικών και διοικητικών υπηρεσιών·

- Περαιτέρω εξέταση της δυνατότητας θέσπισης μόνιμης δομής χρηματοδότησης πέρα από το πλαίσιο συγκεκριμένων έργων με στόχο την παροχή πρόσθετων οικονομικών κινήτρων για τη συνεργατική ανάπτυξη ικανοτήτων.

5. Στήριξη των ολοκληρωμένων ευρωπαϊκών αλυσίδων εφοδιασμού και των ανταγωνιστικών ΜΜΕ

Παρότι η ανάπτυξη ικανοτήτων χρηματοδοτείται, κατά κανόνα, εξ ολοκλήρου από δημόσιους πόρους, σημαντικό μέρος του κινδύνου βαρύνει συχνά τη βιομηχανία. Το γεγονός αυτό αποτελεί ιδιαίτερη πρόκληση για τους μικρότερους προμηθευτές, οι οποίοι καλούνται συχνά να προσαρμόζουν και να εκσυγχρονίζουν τακτικά την παραγωγική τους ικανότητα ανάλογα με τα διάφορα συμφέροντα, προσπαθώντας παράλληλα να παραμείνουν ψηλά στην καμπύλη καινοτομίας. Οι εν λόγω παράγοντες αποτελούν ζωτικό μέρος της αλυσίδας εφοδιασμού στον τομέα της άμυνας και οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν ενδέχεται να επηρεάσουν την επιτυχία των προγραμμάτων ανάπτυξης. Επιπλέον, οι εν λόγω προκλήσεις μπορεί να προκύψουν τόσο κατά το στάδιο ανάπτυξης όσο και μεταγενέστερα, στο στάδιο της σύναψης δημόσιων συμβάσεων.

Η ανάπτυξη ικανοτήτων δεν πραγματοποιείται μόνο από μεγάλους παρόχους συστημάτων που ενεργούν ως κύριοι ανάδοχοι, αλλά και από ΜΜΕ και εταιρείες μεσαίας κεφαλαιοποίησης που συχνά ενεργούν ως υπεργολάβοι. Ως εκ τούτου, συχνά στη διαδικασία συμμετέχει μια ολόκληρη αλυσίδα διασυνδεδεμένων συνεισφερουσών επιχειρήσεων. Εάν ένας κρίκος της αλυσίδας αντιμετωπίζει σε μεμονωμένη βάση περιορισμούς χρηματοδότησης για την πραγματοποίηση των αναγκαίων επιχειρησιακών επενδύσεων ή για την εξασφάλιση επαρκούς κεφαλαίου κίνησης, το γεγονός αυτό μπορεί να επιφέρει αύξηση του συνολικού κόστους ανάπτυξης και/ή του οριακού κόστους παραγωγής. Επιπλέον, μπορεί να οδηγήσει σε καθυστερήσεις στην ανάπτυξη ή την προμήθεια ικανοτήτων.

Παράλληλα, λαμβανομένων υπόψη των νέων τεχνολογικών προκλήσεων που αντιμετωπίζει ο κλάδος (από την τεχνητή νοημοσύνη έως τη ρομποτοποίηση), οι καινοτομίες στις αμυντικές τεχνολογίες αποτελούν συχνά προϊόν νεοφυών επιχειρήσεων οι οποίες, σε ορισμένες περιπτώσεις, ενδέχεται να μην επικεντρώνονται πρωτίστως στον τομέα της άμυνας. Η χρήση κατάλληλων χρηματοδοτικών μέσων, π.χ. επιχειρηματικών ή μετοχικών κεφαλαίων, μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη ανταγωνιστικών ευρωπαϊκών τεχνολογιών κρίσιμης σημασίας για την ασφάλεια και τη στρατηγική αυτονομία της Ευρώπης.

Με στόχο την αξιοποίηση του δυναμικού των ΜΜΕ και των μικρότερων υπεργολάβων, θα κινητοποιηθούν όλα τα μέσα του Ευρωπαϊκού Ταμείου Άμυνας στο πλαίσιο του παραθύρου έρευνας και του παραθύρου ικανοτήτων. Τόσο η προπαρασκευαστική δράση όσο και το μελλοντικό ερευνητικό πρόγραμμα στον τομέα της άμυνας της ΕΕ θα προσελκύσουν την ευρεία συμμετοχή παραγόντων, μεταξύ άλλων ΜΜΕ. Το ευρωπαϊκό πρόγραμμα βιομηχανικής ανάπτυξης στον τομέα της άμυνας θα διασφαλίζει ότι ένα ποσοστό του συνολικού προϋπολογισμού θα διατεθεί σε έργα που διευκολύνουν τη διασυνοριακή συμμετοχή των ΜΜΕ. Με τον τρόπο αυτό, το πρόγραμμα θα στηρίζει την ένταξη των ΜΜΕ στις ευρωπαϊκές αλυσίδες εφοδιασμού.

Μολονότι έχει επιτελεστεί σημαντικό έργο για την υποστήριξη της πρόσβασης των ΜΜΕ και των υπεργολάβων στις διασυνοριακές αγορές, καθώς και για τη διευκόλυνση της ένταξής

τους στις υφιστάμενες ή τις νέες αλυσίδες εφοδιασμού, χρειάζεται να καταβληθούν περαιτέρω προσπάθειες τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο. Αυτό που απαιτείται είναι μια δέσμη μέτρων για τη στήριξη της πρόσβασης στις διασυνοριακές αγορές, που θα αποσκοπούν μεταξύ άλλων:

- στη μείωση του κατακερματισμού και τη βελτίωση της λειτουργίας της ενιαίας αγοράς στον τομέα της άμυνας·
- στην παροχή στήριξης στο πλαίσιο των ευρωπαϊκών διαρθρωτικών και επενδυτικών ταμείων ή των υπό κεντρική διαχείριση προγραμμάτων της ΕΕ·
- στην περαιτέρω διευκόλυνση της πρόσβασης σε χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων και άλλους φορείς, συμπεριλαμβανομένων των εθνικών τραπεζών προώθησης που ακολουθούν τη δανειοδοτική πολιτική της, με ιδιαίτερη έμφαση στην καινοτομία με τη χρήση μέσων, όπως μετοχικά και επιχειρηματικά κεφάλαια· και
- στη στήριξη της ανάπτυξης περιφερειακών πόλων μέσω του Ευρωπαϊκού Δικτύου Περιφερειών που συνδέονται με τον τομέα της Άμυνας¹⁶.

Χρηματοδοτικά μέσα για τη στήριξη των ΜΜΕ και των εταιρειών μεσαίας κεφαλαιοποίησης

Το πρόγραμμα βιομηχανικής ανάπτυξης στον τομέα της άμυνας που προτείνει η Επιτροπή προβλέπει τη δυνατότητα χρήσης χρηματοδοτικών μέσων για τη στήριξη των ΜΜΕ και των εταιρειών μεσαίας κεφαλαιοποίησης με στόχο τη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ έρευνας και ανάπτυξης. Τα εν λόγω χρηματοδοτικά μέσα θα μπορούσαν να εφαρμοστούν με τον όμιλο ΕΤΕπ (συμπεριλαμβανομένου του ΕΤΕ για καινοτόμες ΜΜΕ και νεοφυείς επιχειρήσεις) ή άλλους σχετικούς εταίρους.

Με στόχο τη συμβολή στην αξιοποίηση νέων ευκαιριών για τα διάφορα τμήματα της αλυσίδας εφοδιασμού και βάσει των εσωτερικών περιορισμών του, ο όμιλος ΕΤΕπ υποστηρίζει ήδη επενδύσεις στον τομέα της ασφάλειας και της άμυνας, ιδίως σε τρία πεδία: i) ΕΑΚ για τεχνολογίες διπλής χρήσης, συμπεριλαμβανομένων της ασφάλειας στον κυβερνοχώρο και των εμβολίων, στον βαθμό που οι εν λόγω επενδύσεις μπορούν να δικαιολογηθούν λόγω της εμπορικής τους χρήσης σε μη στρατιωτικές εφαρμογές· ii) προστασία υλικής υποδομής, όπως η εποπτεία και ο έλεγχος εισόδου στους τομείς της ενέργειας και των μεταφορών και στον αστικό τομέα· και iii) υποδομή τηλεπικοινωνιών και πληροφοριών, συμπεριλαμβανομένων των (σταθερών, κινητών και δορυφορικών) ευρυζωνικών δικτύων, των κέντρων δεδομένων και των συστημάτων πληροφορικής. Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων προέβη πρόσφατα στη σύναψη συμφωνιών στο πεδίο των επιχειρηματικών κεφαλαίων για τη στήριξη νεοφυών επιχειρήσεων στους τομείς της ασφάλειας και της άμυνας. Η ΕΤΕπ θα ενισχύσει περαιτέρω τη συμβολή της στο θεματολόγιο της ΕΕ για την ασφάλεια και την άμυνα. Η συμβολή αυτή περιλαμβάνει, σε πρώτο στάδιο, την αυξημένη στήριξη των τεχνολογιών διπλής χρήσης, την αύξηση της χρηματοδότησης των μέτρων πολιτικής προστασίας, όπως η ενίσχυση της υλικής υποδομής και της υποδομής του κυβερνοχώρου και της βιοάμυνας, καθώς και η επέκταση της στήριξης σε επενδύσεις συναφείς με δραστηριότητες ασφάλειας και άμυνας. Σε δεύτερο στάδιο, ενόψει των απαραίτητων αλλαγών στις γενικές πολιτικές της, η ΕΤΕπ θα αναπτύξει ένα άρτιο σύστημα

¹⁶ <https://www.endr.eu/>

δέουσας επιμέλειας με στόχο τη στήριξη των επενδύσεων στον τομέα της ασφάλειας εντός της Ένωσης.

Στις περιπτώσεις όπου η πρόσβαση στη χρηματοδότηση ενδέχεται να εξακολουθεί να είναι περιορισμένη για ορισμένες δραστηριότητες που σχετίζονται με τον τομέα της άμυνας λόγω περιορισμών δανειοδότησης, θα εξεταστεί περαιτέρω ο ρόλος που θα μπορούσαν να διαδραματίσουν οι εθνικές ή περιφερειακές τράπεζες προώθησης στην ανάπτυξη των σχετικών χρηματοδοτικών μέσων και, συνεπώς, στη βελτίωση της πρόσβασης των ΜΜΕ στις αλυσίδες εφοδιασμού με στόχο την εξασφάλιση της απαραίτητης χρηματοδότησης. Ορισμένες από αυτές τις τράπεζες προώθησης μπορούν και παρέχουν ήδη ενεργό στήριξη σε εθνικά έργα στον τομέα της άμυνας. Τα παραδείγματα έργων που λαμβάνουν στήριξη κυμαίνονται από συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα για στρατιωτικές υπηρεσίες έως στρατιωτικές ικανότητες, όπως τεθωρακισμένα οχήματα. Η Επιτροπή θα εξετάσει τους βέλτιστους τρόπους ανάπτυξης των σχετικών χρηματοδοτικών μέσων στο πλαίσιο του επόμενου ΠΔΠ.

Χρήση των διαρθρωτικών ταμείων και έξυπνη εξειδίκευση

Τα ενωσιακά χρηματοδοτικά προγράμματα, ιδίως τα ευρωπαϊκά διαρθρωτικά και επενδυτικά ταμεία, μπορούν επίσης να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην προώθηση των ολοκληρωμένων αλυσίδων εφοδιασμού. Όπως προβλέπεται στο σχέδιο δράσης για την ευρωπαϊκή άμυνα, η Επιτροπή εργάζεται για τη δημιουργία χρηματοδοτικών ευκαιριών στο πλαίσιο των διαρθρωτικών ταμείων, που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τα κράτη μέλη στον τομέα της άμυνας στον βαθμό που συμβάλλουν στην υλοποίηση των στόχων του εκάστοτε Ταμείου:

- i) για τη συγχρηματοδότηση παραγωγικών επενδυτικών έργων και
- ii) για τη στήριξη του εκσυγχρονισμού των αλυσίδων εφοδιασμού στον τομέα της άμυνας.

Οι αμυντικές βιομηχανίες μπορούν να συμβάλουν στην υλοποίηση των σκοπών και των στόχων των ευρωπαϊκών διαρθρωτικών και επενδυτικών ταμείων, όπως είναι η προώθηση της ανάπτυξης των περιφερειακών οικονομιών, που αντιπροσωπεύει έναν σημαντικό πολλαπλασιαστικό παράγοντα για τις επενδύσεις σε δεξιότητες, θέσεις εργασίας, τεχνολογική και οικονομική ανάπτυξη.

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) μπορεί να στηρίζει επενδύσεις για ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται ή σχετίζονται με τον τομέα της άμυνας, υπό την προϋπόθεση ότι επιδιώκουν τον βασικό στόχο της ενίσχυσης της οικονομικής, κοινωνικής και χωρικής συνοχής της Ένωσης, συμμορφώνονται με το πεδίο εφαρμογής του ΕΤΠΑ και συμβάλλουν στους υφιστάμενους θεματικούς στόχους¹⁷.

Για παράδειγμα, οι επενδύσεις σε δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας που σχετίζονται με τον τομέα της άμυνας για την ανάπτυξη και την υιοθέτηση νέων τεχνολογιών είναι επιλέξιμες για χρηματοδότηση από το ΕΤΠΑ, ιδίως όταν συνδέονται με την εφαρμογή στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης, εφόσον βασικός στόχος της επένδυσης είναι η συμβολή στην οικονομική, κοινωνική και χωρική συνοχή της Ένωσης.

Περαιτέρω δράσεις για τη στήριξη των ΜΜΕ στον τομέα της άμυνας

¹⁷ Όπως ορίζονται στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1301/2013.

Η Επιτροπή θα δώσει συνέχεια στην έκθεση της ομάδας εμπειρογνομόνων για τη διασυννοριακή πρόσβαση των ΜΜΕ σε δημόσιες συμβάσεις στον τομέα της άμυνας και της ασφάλειας που δημοσιεύτηκε στις 30 Νοεμβρίου 2016. Η Επιτροπή θα εκδώσει συστάσεις που θα απευθύνονται στα κράτη μέλη και τις αναθέτουσες αρχές τους, με σκοπό τη στήριξη των ΜΜΕ και των δευτερευόντων προμηθευτών τους σε διάφορους τομείς, συμπεριλαμβανομένων των παρακάτω:

- Συγκεκριμένων δράσεων σχετικά με τους τρόπους με τους οποίους οι αναθέτουσες αρχές θα μπορούσαν να διευκολύνουν τη διασυννοριακή συμμετοχή και τη συμμετοχή των ΜΜΕ και των επιχειρήσεων μεσαίας κεφαλαιοποίησης στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων στον τομέα της άμυνας. Τα εν λόγω μέτρα θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν την έγκαιρη παροχή πληροφοριών για μακροπρόθεσμα σχέδια και προτεραιότητες, με τη χρήση διαφημίσεων πριν από τη δημοσίευση της προκήρυξης, τον σχεδιασμό διαδικασιών στον τομέα των δημόσιων συμβάσεων, ώστε να διευκολυνθεί η διασυννοριακή συμμετοχή και η συμμετοχή των ΜΜΕ, την παροχή εκπαίδευσης για προμηθευτές και παρόχους ασφαλείας, κ.λπ.
- Μέτρα βιομηχανικής πολιτικής, όπως η ανάπτυξη προγραμμάτων χρηματοδότησης που λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες των ΜΜΕ του τομέα της άμυνας, η παροχή πληροφοριών σχετικά με τις ΜΜΕ και τις ικανότητές τους, η υποστήριξη της ανάπτυξης αμυντικών σχηματισμών, η δημιουργία δεξιοτήτων, η υποστήριξη και η διεξαγωγή έργων Ε&Τ με στήριξη της συμμετοχής των ΜΜΕ.

Οι εν λόγω συστάσεις αναμένεται να εκδοθούν έως το τέλος του 2017 και οι συζητήσεις με τα κράτη μέλη έχουν ήδη ξεκινήσει. Σε συνέχεια των συστάσεων θα υπάρξει επικοινωνία με τη βιομηχανία προκειμένου αναπτυχθεί δέσμη καλών πρακτικών σε όλες τις αλυσίδες εφοδιασμού που θα πρέπει να ακολουθούνται για να εξασφαλιστούν ανταγωνιστικές επιχειρήσεις και τα καλύτερα δυνατά προϊόντα, ενώ θα δοθούν ευκαιρίες σε δευτερευόντες προμηθευτές σε όλη την Ευρώπη ανεξαρτήτως της τοποθεσίας τους. Η Επιτροπή αναμένει την ενεργή δέσμευση της βιομηχανίας, και ιδίως των κύριων αναδόχων, στη διαδικασία αυτή.

Επόμενα βήματα:	
-	Ποσοστό του προϋπολογισμού του ευρωπαϊκού προγράμματος βιομηχανικής ανάπτυξης στον τομέα της άμυνας που διατίθεται για έργα που διευκολύνουν τη διασυννοριακή συμμετοχή των ΜΜΕ·
-	Εξέταση της διασυννοριακής συμμετοχής των ΜΜΕ και ειδικών χρηματοδοτικών μέσων στο πλαίσιο της κατάρτισης των προτάσεων για το επόμενο ΠΔΠ·
-	Ενίσχυση σε βραχυπρόθεσμο ορίζοντα της στήριξης του ομίλου ΕΤΕπ σε τεχνολογίες διπλής χρήσης, της αύξησης της χρηματοδότησης των μέτρων πολιτικής προστασίας, καθώς και της επέκτασης της στήριξης σε επενδύσεις συναφείς με δραστηριότητες ασφαλείας και άμυνας. Σε δεύτερο στάδιο, ενόψει των απαραίτητων αλλαγών στις γενικές πολιτικές της, η ΕΤΕπ θα αναπτύξει ένα άρτιο σύστημα δέουσας επιμέλειας με στόχο τη στήριξη των επενδύσεων στον τομέα της ασφαλείας εντός της Ένωσης·
-	Στις περιπτώσεις όπου η πρόσβαση στη χρηματοδότηση ενδέχεται να εξακολουθεί να είναι περιορισμένη για ορισμένες δραστηριότητες που σχετίζονται με τον τομέα της άμυνας λόγω περιορισμών δανειοδότησης, θα εξεταστεί στο πλαίσιο του επόμενου ΠΔΠ ο ρόλος των εθνικών ή περιφερειακών τραπεζών προώθησης στην ανάπτυξη των σχετικών χρηματοδοτικών μέσων και, συνεπώς, στη βελτίωση της πρόσβασης των ΜΜΕ στις αλυσίδες εφοδιασμού·

- Ευαισθητοποίηση σχετικά με υφιστάμενες ευκαιρίες που παρέχονται από προγράμματα χρηματοδότησης της ΕΕ, καθώς και τις εθνικές ή τις περιφερειακές τράπεζες προώθησης·
- Ανάπτυξη δέσμης καλών πρακτικών σε όλες τις αλυσίδες ανεφοδιασμού.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας έχει ήδη αρχίσει να αποδίδει καρπούς.

Η προπαρασκευαστική δράση για την έρευνα στον τομέα της άμυνας έχει τεθεί σε εφαρμογή και προβλέπει την παροχή περίπου 90 εκατ. EUR σε ορίζοντα τριετίας στο πλαίσιο του παραθύρου έρευνας. Η πρόταση που υποβάλλεται σήμερα για τη θέσπιση του ευρωπαϊκού προγράμματος βιομηχανικής ανάπτυξης στον τομέα της άμυνας θα προσθέσει επιπλέον 500 εκατ. EUR έως το 2020 στο πλαίσιο του παραθύρου έρευνας, παρέχοντας τη δυνατότητα για συνολικές επενδύσεις ύψους τουλάχιστον 2,5 δισ. EUR από το 2019.

Επιπλέον, η Επιτροπή εγκαινιάζει μια σειρά χρηματοδοτικών εργαλείων που αναμένεται να οδηγήσουν άμεσα στην υλοποίηση συνεργατικών έργων μεταξύ των κρατών μελών. Η Επιτροπή είναι έτοιμη να παράσχει τη στήριξή της στα κράτη μέλη αναφορικά με συγκεκριμένα συνεργατικά έργα δημόσιων συμβάσεων.

Από την πλευρά της, η Επιτροπή πράττει όσα της αναλογούν. Πλέον το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο καλούνται να εγκρίνουν την πρόταση κατά προτεραιότητα. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να αξιοποιήσουν το 2018 για να επικεντρωθούν πρωτίστως στον προσδιορισμό και την προετοιμασία της δεξαμενής των προς χρηματοδότηση έργων.

Οι παρούσες προτάσεις και δράσεις εντάσσονται στο πλαίσιο μιας ριζικής αλλαγής προς την κατεύθυνση της στενότερης συνεργασίας στον τομέα της άμυνας στην Ευρώπη, η οποία θα παγιωθεί στο πλαίσιο του προσεχούς ΠΔΠ για την περίοδο μετά το 2020, όπου το Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας θα αντιπροσωπεύει το ήμισυ των συνεργατικών αμυντικών έργων στην Ευρώπη.

Με τις προτάσεις αυτές, η Επιτροπή συμβάλλει στη δημιουργία μιας Ευρωπαϊκής Ένωσης που προστατεύει και υπερασπίζεται τους πολίτες της. Η σύσταση ενός φιλόδοξου Ευρωπαϊκού Ταμείου Άμυνας θα ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής αμυντικής βιομηχανίας. Θα αποτελέσει την κινητήρια δύναμη για την ανάπτυξη μιας Ευρωπαϊκής Ένωσης Ασφάλειας και Άμυνας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Στήριξη της συνεργασίας στον τομέα της άμυνας μέσω της χρηματοδοτικής εργαλειοθήκης

Η Επιτροπή θα έχει ενεργό ρόλο όσον αφορά τη χρηματοδοτική εργαλειοθήκη. Θα συστήσει ad hoc επιτροπή που θα αποτελείται από τα κράτη μέλη και τους ενδιαφερόμενους φορείς με στόχο την τυποποίηση των μέσων της χρηματοδοτικής εργαλειοθήκης, στο μέτρο του δυνατού, ώστε να καταστεί δυνατή η ταχεία ανάπτυξή τους στο πλαίσιο κάθε επιμέρους έργου. Επιπλέον, η Επιτροπή θα συστήσει ειδική ομάδα που θα στηρίζει τα κράτη μέλη, κατόπιν σχετικού αιτήματος, με την εφαρμογή της χρηματοδοτικής εργαλειοθήκης σε περίπτωση συγκεκριμένων συνεργατικών έργων δημόσιων συμβάσεων. Η Επιτροπή θα συμβάλει επομένως καθοριστικά στη στήριξη των κρατών μελών κατά τη διεξαγωγή συνεργατικών έργων δημόσιων συμβάσεων.

Τυποποίηση της χρηματοδοτικής εργαλειοθήκης

Οι εργασίες που θα διεξαχθούν για την τυποποίηση των μέσων της χρηματοδοτικής εργαλειοθήκης θα λαμβάνουν υπόψη τις πρακτικές, τις έννοιες και τα παραδείγματα που υφίστανται σε εθνικό, πολυεθνικό και διεθνές επίπεδο. Προς αποφυγή αλληλεπικαλύψεων, οι υφιστάμενες δομές και μηχανισμοί θα πρέπει να συνδέονται με τη χρηματοδοτική εργαλειοθήκη με τον καλύτερο δυνατό τρόπο και παράλληλα να παραμένουν ανοιχτοί σε διαφορετικές επιλογές για το πλαίσιο που χρησιμοποιείται.

Συγκέντρωση πόρων προϋπολογισμού

Στην πιο απλή της μορφή, η συγκέντρωση πόρων θα απαιτεί από τα κράτη μέλη που αποφασίζουν να συνεργαστούν σε έργο στον τομέα της άμυνας να συνεισφέρουν ορισμένα κεφάλαια σε εθνικό τμήμα (π.χ. τραπεζικό λογαριασμό) του ορισθέντος μηχανισμού συγκέντρωσης. Τα κεφάλαια αυτά θα μπορέσουν στη συνέχεια να χρησιμοποιηθούν για τη συλλογική χρηματοδότηση συγκεκριμένων συνεργατικών έργων με άλλο/-α κράτος/-η μέλος/-η. Υπάρχουν ήδη ορισμένα υφιστάμενα ή υπό εξέλιξη παραδείγματα συγκέντρωσης πόρων στον τομέα της άμυνας που δίνουν μια εικόνα των ενδεχόμενων δυνατοτήτων. Συγκεκριμένα, ο Κοινός οργανισμός συνεργασίας στον τομέα των εξοπλισμών (OCCAR) έχει θέσει σε εφαρμογή έναν απλό μηχανισμό συγκέντρωσης πόρων, ενώ ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Άμυνας (EOA) είναι επί του παρόντος σε διαδικασία θέσπισης συνεργατικού χρηματοδοτικού μηχανισμού¹⁸ (ΣΧΜ), μιας μορφής μηχανισμού συγκέντρωσης πόρων που θα παρέχει μεταξύ άλλων τη δυνατότητα ανταλλαγής «επιστρεπτέων προκαταβολών» μεταξύ των κρατών μελών. Η Επιτροπή θα συνεχίσει τις προσπάθειές της, ιδίως προς την κατεύθυνση της εξέτασης και αξιολόγησης του βαθμού στον οποίο οι υφιστάμενοι μηχανισμοί μπορούν να συνδυαστούν με πιο εξελιγμένα μέσα της χρηματοδοτικής εργαλειοθήκης.

Μηχανισμός ανάκτησης κόστους μέσω χρηματοδοτικών οχημάτων (ΟΕΣ)

Η ανάκτηση κόστους θα έχει ως αποτέλεσμα μια μορφή «οιονεί εσόδων» που θα επιστρέψουν στους αρχικούς επενδυτές (δηλαδή τα κράτη μέλη που επένδυσαν στην ανάπτυξη ορισμένης ικανότητας). Αν τα έσοδα αυτά συγκεντρωθούν σε οντότητα ειδικού

¹⁸ Στις 18 Μαΐου 2017 το διοικητικό συμβούλιο του EOA θέσπισε τον συνεργατικό χρηματοδοτικό μηχανισμό ως Ad Hoc πρόγραμμα κατηγορίας A του EOA. Τα κράτη μέλη θα ξεκινήσουν σύντομα διαπραγματεύσεις για τη συμφωνία προγράμματος, οι οποίες αναμένεται να ολοκληρωθούν τους επόμενους μήνες.

σκοπού (ΟΕΣ), η δομή της ταμειακής ροής θα είναι όμοια με αυτή ενός πλαισίου χρηματοδότησης έργου. Μπορούν να εξεταστούν δύο διαφορετικές δομές χρηματοδότησης για μια τέτοια ΟΕΣ: i) η χρηματοδότηση από ίδια κεφάλαια, σύμφωνα με την οποία κάθε κράτος μέλος που συμμετέχει στην ανάπτυξη θα καταβάλει ίσο κατ' αποκοπή ποσό στην ΟΕΣ για την κάλυψη του κόστους ανάπτυξης, το οποίο θα αντιστοιχεί σε συμμετοχή στο κεφάλαιο της ΟΕΣ· ή ii) η ενδιάμεση χρηματοδότηση, σύμφωνα με την οποία τα κράτη μέλη που συμμετέχουν στην ανάπτυξη θα μπορούν επίσης να αποφασίσουν να χρηματοδοτήσουν μέρος του κόστους ανάπτυξης με την έκδοση τίτλων της κεφαλαιαγοράς (π.χ. ομόλογο χρηματοδότησης έργου) και να μειώσουν επομένως την προκαταβολική χρηματοδότηση από ίδια κεφάλαια στην ΟΕΣ. Η Επιτροπή θα προβεί σε περαιτέρω εργασίες όσον αφορά τις διαφορετικές θεσμικές, χρηματοοικονομικές και νομικές πτυχές που απαιτούνται για την εφαρμογή τέτοιων δομών, συμπεριλαμβανομένης δημιουργίας χρηματοδοτικών οχημάτων που αφορούν συγκεκριμένα έργα. Σκοπός θα είναι η διευκόλυνση της χρήσης τους μέσω της τυποποίησης και της ανταλλαγής εμπειριών και βέλτιστων πρακτικών.

Εγγυήσεις για τη χρηματοδότηση προμηθευτών που σχετίζεται με συγκεκριμένα έργα

Θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν εγγυήσεις για να καλύψουν δάνεια προς αναδόχους και υπεργολάβους στον τομέα της άμυνας. Ένας τρόπος παροχής εγγυήσεων θα είναι η δημιουργία ταμείου εγγυήσεων μέσω του σχηματισμού από τα κράτη μέλη που συμμετέχουν στις δημόσιες συμβάσεις χρηματοδοτικών οχημάτων (π.χ. ΟΕΣ) και της συγκέντρωσης συνεισφορών. Αντίθετα από την προχρηματοδότηση, το ταμείο εγγυήσεων θα απαιτεί από τα κράτη μέλη που συμμετέχουν την παροχή επιπλέον εγγυήσεων για τη διασφάλιση επαρκούς πιστωτικής ενίσχυσης. Η Επιτροπή θα καταβάλει περαιτέρω προσπάθειες ιδίως αναφορικά με τη διερεύνηση εναλλακτικών επιλογών για την ενίσχυση της θεσμικής συνεργασίας με δημόσια χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, όπως οι τράπεζες προώθησης, σχετικά με την εφαρμογή χρηματοδοτικών μέσων όπως οι εγγυήσεις.

Άλλα πιθανά εργαλεία

Υπάρχουν ήδη παραδείγματα συνιδιοκτησίας στον τομέα της άμυνας, ιδίως στο πλαίσιο του ΝΑΤΟ (π.χ. πολυεθνικός στόλος αεροσκαφών εναέριου ανεφοδιασμού πολλαπλού ρόλου και δυνατότητα στρατηγικών αερομεταφορών). Η εμπειρία που έχει συγκεντρωθεί μέχρι τώρα θα μπορούσε να αποτελέσει χρήσιμη βάση για την περαιτέρω ανάπτυξη των εργαλείων που θα περιληφθούν στη χρηματοδοτική εργαλειοθήκη η οποία θα μπορούσε να στηρίξει τα κράτη μέλη στην επιδίωξη της συνιδιοκτησίας. Επιπλέον, οι συμφωνίες χρηματοδοτικής μίσθωσης θα μπορούσαν επίσης να αποτελέσουν δυνητικά χρήσιμη προσθήκη στη χρηματοδοτική εργαλειοθήκη. Μια μορφή χρηματοδοτικής μίσθωσης θα μπορούσε ιδίως να περιλαμβάνει τη μίσθωση από κράτος/-η μέλος/-η από τον ιδιωτικό τομέα και/ή επιχείρηση συλλογικής ιδιοκτησίας. Θα μπορούσε να εξεταστεί και η μίσθωση από άλλο κράτος μέλος/τρίτο κράτος, ιδίως σε περιπτώσεις που τα εν λόγω κράτη εξειδικεύονται σε ορισμένη αμυντική ικανότητα και/ή έχουν πλεονάζουσα ικανότητα. Μια άλλη δυνατότητα θα μπορούσε να είναι η μίσθωση από την ΕΕ (π.χ. την Επιτροπή ή υπηρεσίες της ΕΕ) ικανοτήτων (π.χ. ειδών διπλής χρήσης) από τον ιδιωτικό τομέα.

Παροχή στήριξης σε συγκεκριμένο έργο στο πλαίσιο της χρηματοδοτικής εργαλειοθήκης

Η Επιτροπή θα συστήσει εσωτερική ειδική ομάδα που θα είναι έτοιμη να επικουρήσει τα κράτη μέλη στην εφαρμογή της χρηματοδοτικής εργαλειοθήκης. Η ειδική ομάδα θα είναι σε θέση να προσφέρει συγκεκριμένη βοήθεια και να παρέχει πληροφορίες για συγκεκριμένο

έργο. Παραδείγματα του είδους υποστήριξης που θα μπορούσε να παρέχει η εσωτερική ειδική ομάδα συνοψίζονται στη συνέχεια.

